
UNIVERSITY OF TORONTO
3 1761 01499256 4

PROJEKTY USTAW

ORDYNACJI WYBORCZYCH DO SEJMU I SENATU

OPRACOWANE

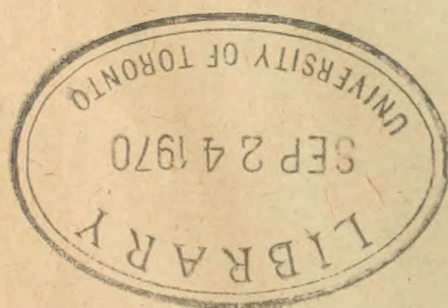
PRZEZ KOMISJĘ KONSTYTUCYJNĄ
SEJMU USTAWODAWCZEGO

1922

SEJM USTAWODAWCZY
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ.

Druk N-ry 3444 i 3445.

SPRAWOZDANIE
KOMISJI KONSTYTUCYJNEJ
O ORDYNACJACH WYBORCZYCH DO SEJMU I SENATU

Tłoczono w Drukarni Państwowej, Warszawa, Miodowa 22, № 17216. 3.IV. 1922 1500.

Druk Nr 3444.

W załatwieniu projektu rządowego (druk nr 2965) Komisja Konstytucyjna wnosi:

WYSOKI SEJM raczy uchwalić

załączone projekty ustaw, zawierających ordynacje wyborcze:

a) do Sejmu, druk nr 3444 załącznik 1 i 2;

b) do Senatu, druk nr 3445.

4 załączniki.

UZASADNIENIE.

I. Przebieg prac w Komisji.

Komisja Konstytucyjna wziąwszy za podstawę rozpraw przedłożone przez Rząd w dniu 29 lipca 1921 r. projekty ordynacji wyborczych do obu ciał ustawodawczych powierzyła referat w tej sprawie posłowi prof. Dr. Józefowi Buzkowi.

Na 19 posiedzeniach, odbytych w czasie od 28/IX do 22/XI 1921 r. przeprowadzono rozprawy ogólne i szczegółowe, których owocem były objęte drukiem nr 3103 projekty obu ordynacji pierwszego czytania.

Po przerwie wywołanej chorobą referenta przystąpiono w dniu 14/II 1922 r. do drugiego czytania, w którem rolę sprawozdawcy objął poseł W. Grzędzielski. Pracę tę przeprowadzono w ciągu 15 posiedzeń, a zakończono w dniu 18/III 1922 r.

Trzecie czytanie i rewizja stylistyczna zajęły 7 posiedzeń w czasie od 23/III do 4/IV 1922 r.

Komisja Konstytucyjna powołała do życia dwie komisje ściślejsze, jedną dla opracowania okręgów wyborczych, drugą dla rewizji stylistycznej.

II. Charakterystyka ustaw wyborczych.

Ustawa konstytucyjna Rzeczypospolitej Polskiej określiła w art. 11 i następnych zasadnicze postanowienia co do rodzaju ciał ustawodawczych co do prawa wyborczego wreszcie co do systemu wyborczego.

Wskazania powyższe, zachowane w projekcie rządowym, były również dla komisji przykazaniem bezwzględnie obowiązującem.

Natomiast wypracowanie komisji w wielu punktach odbiegło od projektu rządowego, zwłaszcza tam, gdzie postanowienia konstytucji pozostawiły zupełną swobodę wyboru metod w osięgnieniu zamierzeń, do których urzeczywistnienia ordynacje są powołane.

Przepisy rozdziałów I i II, omawiających czynne i bierne prawo wyborcze, postanowienia co do wieku należą do tych, które zmianie nie uległy. Postanowienia co do pozbawienia praw wyborczych z powodu ukarania za czyny sprzeczne z ustawami karnemi, uległy nieznacznym zmianom, redukującym się raczej do szczegółów, a nie dotykającym zasady, że prawo wyborcze nie może być przyznane osobnikom, których cześć obywatelska nie jest bez skazy.

Projektowaną przez Rząd ilość posłów podwyższono z 360 na 408. Bezpośrednią a rzeczową przyczyną tej zmiany stało się przeprowadzenie spisu ludności, którego materjały, acz jeszcze nie całkowicie opracowane, wypełniły lukę, która nie

pozwoliła na właściwe traktowanie tego zagadnienia w ordynacji wyborczej do Sejmu Ustawodawczego i w projekcie rządowym. Chociaż bowiem z części obszarów włączonych do Rzeczypospolitej Polskiej wskutek traktatu pokojowego w Rydze, ze Śląska Górnego i Ziemi Wileńskiej, brak jeszcze ścisłych cyfr opierających się na spisie przeprowadzanym przez władze polskie, można jednak liczbę ludności 26,911.027 wykazaną przez Główny Urząd Statystyczny uważać za dokładną. Wrazie utrzymania liczby 360 posłów wypadałby jeden poseł na 74.722 mieszkańców, obecnie wobec uchwalenia liczby posłów 408, dzielnik ludnościowy obniża się do liczby 65,909. Jest on zatem znacznie wyższym niż ustalony w ordynacji do Sejmu Ustawodawczego stosunek: 1 poseł na 50.000 mieszkańców; a zatem mimo znacznego powiększenia się obszaru Rzeczypospolitej, Sejm przyszły będzie mniej licznym, co znacznie obniży jego koszty.

Dla porównania wypadnie przedstawić odpowiednie cyfry z innych państw.

Przed wojną światową przypadał 1 poseł

w Anglji	na	67.495	mieszk.
„ Stanach Zjednocz. Ameryki pół.	„	210.415	„
„ Rzeszy niemieckiej	„	163.541	„
„ Austrji	„	54.893	„
„ Węgrzech	„	46.107	„
„ Włoszech	„	69.368	„

Wojna światowa wprowadziła i tutaj przewrót, który polega na tem, że nowopowstałe mniejsze państwa znacznie podwyższają ilość swych reprezentantów.

I tak:

W Czechach izba posłów liczy 300 delegatów t.-j. jeden na 40.000 zaś izba wyższa 150 delegatów t.-j. jeden na 80.000 mieszk. W Austrji mającej 160 posłów, jeden przypada na 40.000 mieszk. We Francji wedle noweli z 12.VII 1919 każdy departament wybiera tylu posłów, ile razy ma po 75.000 mieszk.; dało to 591 posłów. W Niemczech liczba posłów nie jest stałą; zależy ona od ilości oddanych głosów a jeden mandat przypada na 60.000 głosów, co w przybliżeniu odpowiada 150.000 mieszkańców. Ostatnie wybory dały w ten sposób 425 posłów. Wedle wiadomości zaczerpniętych z dzienników ustawa ta uległa zmianie zmierzającej do zmniejszenia liczby posłów; skutkiem tego jeden poseł miałby przypadać na 75.000 głosów, co odpowiadałoby wedle powyższego stosunku: 187.500 mieszk.

Ponieważ w styczniu 1919 r. nie mieliśmy danych co do liczby mieszkańców ani w przybliżeniu ścisłych, ponieważ wybory te nie odbyły się nawet na niektórych obszarach podlegających już wtedy nominalnie władzom Rzpltej, ponieważ później dopiero odbyły się wybory na obszarach odłączonych od Niemiec, ponieważ na znacznych przestrzeniach w ciągu lat 1920 i 1921 do Polski włączonych, wyborów wogóle nie było, — przeto nawet opracowania materjału wyborczego dokonane przez Główny Urząd Statystyczny nie mogą dać dokładnych podstaw do ustalenia, ile głosów przypadnie na jeden mandat. Jedynie z wielkiemi zastrzeżeniami możnaby wnioskować, że wyborcy wynosić będą 60% ogółu ludności i że, jeśli 70% wyborców odda swe głosy, to na jeden mandat przypadnie około 27.681 głosów.

Doniosłą zmianę wprowadziła komisja odnośnie do sposobu, w jaki mają być rozdzielone mandaty pomiędzy poszczególne okręgi. Podczas gdy projekt rządowy w art. 16 postanawiał, że każdocześnie przed wyborami czynność ta ma być dokonywaną w drodze rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych, postanawia projekt komisyjny w art. 10 i 11, że mandaty poselskie rozdziela się już w ordynacji wyborczej w stałym stosunku pomiędzy okręgi, co jest treścią osobnego załącznika stanowiącego istotną część składową ordynacji, zaś rewizja będzie dokonywana drogą ustawową po każdym powszechnym spisie ludności.

Odnośnie do podziału okręgów na obwody głosowania komisja idąc w kierunku umożliwienia ludności najliczniejszego udziału w akcie głosowania, zmniejszyła w porównaniu z projektem rządowym obwody tak co do ilości przydzielonych do obwodu mieszkańców, jakoteż co do obszaru terytorjalnego. Dalej jeszcze idąca koncepcja drugiego czytania nie znalazła przy trzeciem czytaniu większości.

Czasokres leżący pomiędzy dniami: ogłoszenia i przeprowadzenia wyborów, wynoszący wedle projektu rządowego 60 dni, przedłużono do 78 dni. Tak ta uchwała, jakoteż odrzucenie poprawek zmierzających do jeszcze większego skrócenia, są wynikiem zapatrywania, że, chociaż nie odpowiada interesowi państwa przedłużanie okresu wyborczego utrzymującego umysły ludności w podnieceniu, to jednak ze względu na słabe polityczne wyrobienie ludności na niektórych obszarach, ze względu na małe uświadomienie tejże samej ludności co do przysługujących jej odnośnie do akcji wyborczej praw, wreszcie ze względu na brak doświadczonych i wyrobionych organów wyborczych, nie można znacznie skracać ani czasokresów potrzebnych dla organów rządowo-obywatelskich do przygotowania czynności urzędowych z wyborami połączonych ani tem więcej czasokresów, które mają służyć ludności dla ochrony praw wyborczych, nieznaczne zaś skrócenie byłoby bez znaczenia.

Z tych samych mniej więcej motywów nie wyznaczono na ten sam dzień wyborów do Sejmu i Senatu.

Odnośnie do zastosowanego w uchwalonej przez komisję ordynacji wyborczej, systemu wyborczego zauważyć należy, co następuje.

System ten polega na ścisłem dostosowaniu ustalonych w art. 11 konstytucji zasad: powszechności, tajności, bezpośredniości, równości i stosunkowości (proporcjonalności) do szczególnych warunków, w jakich się znalazło powstające z gruzów Państwo Polskie; natomiast w porównaniu z projektem rządowym zmiany są w niektórych kierunkach zasadnicze.

Komisja wykluczyła przedewszystkiem wszelkie związki list, za czem przyszła konieczność odmiennego od projektu rządowego sposobu rozdzielania mandatów, które w pierwszem spotkaniu wyborczem nie zostały obsadzone. Projekt rządowy w art. 73 stosował w czystej formie metodę de Hondta, doprowadzającą odrazu do rozdania wszystkich mandatów między listy wolne względnie zblokowane. Projekt komisyjny będący kompilacją kilku odmiennych systemów, przekazuje padające na pewne listy resztki głosów, które nie wystarczyły do zdobycia dalszego mandatu, tak zwanym listom państwowym, które przedkładają te same organizacje polityczne, jakie stawiają listy w okręgach wyborczych. Sposób wiązania list okręgowych z listami państwowemi jest odpowiednio unormowany.

Najważniejszym skutkiem, jakiego należy oczekiwać od systemu list państwowych, jest zapobieżenie rozproszkowaniu się ciała ustawodawczego na drobne kluby. Rozbicie takie bywa koniecznym skutkiem systemu opartego na stosunkowości, którzy zaspakajając sprawiedliwe wymaganie, aby także mniejszości uzyskać mogły zastępstwo, pociąga za sobą powyższe niepożądane następstwo. Ponadto przyświeca zwolennikom systemu list państwowych cel wprowadzenia do ciał ustawodawczych większej ilości ludzi posiadających potrzebne dla pracy ustawodawczej kwalifikacje umysłowe a pozbawionych właśnie z powodu usunięcia się od walk politycznych niezbędnej dla uzyskania mandatu popularności wśród szerokich mas.

Wprowadzenie systemu list państwowych musiało za sobą pociągnąć zmianę projektu rządowego tak co do organizacji komisji wyborczych, jakoteż co do sposobu zgłaszania list i obliczania wyniku wyborów. Odnośnie do list państwowych sprawuje te czynności państwowa komisja wyborcza, na czele której stoi Generalny Komisarz Wyborczy. Komisja ta nie jest wcale władzą przełożoną ani instancją dla obwodowych i okręgowych komisji wyborczych.

Z drugiej strony należy zauważyć, że projekt komisyjny nie narusza przyjętego w projekcie rządowym systemu list związanych (skonsolidowanych), wykluczających czynienie przez wyborców w listach zmian zmierzających czy to do zastąpienia kandydata innym czy to do zmiany porządku, w jakim kandydatury na liście umieszczono. Wolność czynienia takich zmian byłaby możliwą w społeczeństwach o większem niż u nas oświeceniu i wyrobieniu politycznem mas.

Zgodnie z projektem rządowym nie wprowadza komisja osobnej instytucji zastępców poselskich; będą nimi ci kandydaci, którzy do mety nie dobiegli.

Dalsza zasadnicza zmiana projektu rządowego polega na tem, że w znacznej mierze usunięto cały akt wyborczy z pod bezpośredniego wpływu władz administracyjnych i Ministra Spraw Wewnętrznych. Nadzór nad czynnościami komisji wyborczych przekazany wedle projektu rządowego Ministrowi Spraw wewnętrznych, którego jedynie zastępować miał Generalny Komisarz wyborczy, przyznano temuż ostatniemu samodzielnie, a ponieważ jego mianowanie przypadło w udziale Prezydentowi Rzpltej na wniosek Prezesa Rady Ministrów z terna przedstawionego przez zebranie Prezesów Sądu Najwyższego, przeto nawet na nominację Generalnego Komisarza nie ma Minister Spraw Wewnętrznych żadnego wpływu. Przewodniczącym Okręgowej Komisji wyborczej jest sędzia mianowany przez Generalnego Komisarza Wyborczego; przewodniczącego Obwodowej Komisji Wyborczej mianuje Okręgowa Komisja Wyborcza. Władze administracyjne (wojewoda, komisarz rządu, starosta) mają jedynie prawo mianowania po jednym członku komisji wyborczych okręgowych i obwodowych, a nadto mianowania Komisarzy wyborczych, z bardzo szczupłym zakresem działania, przy Okręgowych Komisjach Wyborczych.

Przy Państwowej Komisji Wyborczej niema innego przedstawiciela rządu po za Generalnym Komisarzem Wyborczym. Charakterystycznem jest, że członkami (8) tejże komisji mogą być mianowane jedynie osoby przedstawione Generalnemu Komisarzowi Wyborczemu przez ośm najliczniejszych klubów poselskich ustępującego Sejmu. Nowością także jest, że państwową listę mogą przedstawić, także 5 posłów lub 5 członków senatu z ubiegłej kadencji ustawodawczej.

Zgodnie z ordynacją wyborczą do Sejmu Ustawodawczego i z projektem rządowym władzą rozstrzygającą w kwestjach prawa wyborczego i ważności dokonanego wyboru jest także wedle projektu komisji Sąd Najwyższy.

W ten sposób zasada powierzająca najważniejsze etapy akcji wyborczej organom względnie pracownikom organów od administracji niezawisłym, która już przy wyborach do Sejmu Ustawodawczego przeszła przez ogień próby, została utrzymaną.

Przepisy o reklamacjach, o przeprowadzeniu aktu głosowania nie uległy zasadniczym zmianom.

Listy państwowe wywołały konieczność rozstrzygnienia zagadnienia, co się ma stać w razie, gdyby przy pierwszem obliczaniu tych list pozostały nieobsadzone mandaty i niezaspokojone resztki. Ostateczne rozstrzygnienie daje tu zastosowanie czystej metody de Hondta (art. 96), a ponieważ takie mandaty, które z powodu, że w pewnych okręgach zgłoszono mniej kandydatur niż okręgowi przydzielono mandatów, przypadają do obsadzenia z list państwowych, przeto listy państwowe przedstawiają się zarazem jako rezerwuar, z którego się czerpie dalszych zastępców poselskich na wypadek wyczerpania posłów i zastępców z list okręgowych. Wobec tego ordynacja wyklucza przeprowadzenie wyborów uzupełniających albowiem wypadek, by mandat pozostał nieobsadzonym nawet wrazie kilkakrotnego opróżnienia się go przez śmierć posła, jego rezygnację albo pozbawienie posła mandatu powinien być nadzwyczaj wyjątkowym.

Przydział mandatów z listy państwowej ograniczonym został przez dwa postanowienia: art. 95, wedle którego przy pierwszem obliczeniu listy mogą otrzymać

jedynie 50% mandatów uzyskanych z list okręgowych. To postanowienie nie ma zastosowania przy drugiem obliczaniu dokonywanem wedle art. 96: Drugie ograniczenie zawarte w art. 94 na końcu stanowi, że z list państwowych korzystać mogą jedynie stronnictwa, które przynajmniej w 3 okręgach przeprowadziły posłów. Postanowienie to ma celu dalsze rozwinięcie zasady, aby Sejm nie był rozbity na drobne grupki. Nie ma ono zastosowania przy wyborach do Senatu.

W rozdziale XIII o sprawdzaniu ważności wyborów opracowano szczegółowo przepisy o postępowaniu w wypadku zakwestjonowania wyborów niezaprotestowanych. Powód ku temu dały wątpliwości, które się wyłoniły na początku kadencji Sejmu Ustawodawczego. Materję tę opracowano zgodnie z zasadniczemi postanowieniami regulaminu sejmowego.

Ordynacja wyborcza do Sejmu ma analogiczne zastosowanie przy wyborach do Senatu. Postanowienia tej ostatniej nie wymagają po za tem, co powyżej powiedziano szczegółowego wyjaśnienia.

Warszawa, dnia 8 kwietnia 1922 roku.

Przewodniczący:
M. Rataj

Sprawozdawca:
Wł. Grzędzielski

Załącznik 1 do N ru 3444.

USTAWA

z dnia 1922 r.

Ordynacja wyborcza do Sejmu.

ROZDZIAŁ I.

Prawo wybierania.

BRZMIENIE, PROPONOWANE PRZEZ WIĘKSZOŚĆ KOMISJI:	*VOTA MNIEJSZOŚCI:*

Art. 1.

Prawo wybierania posłów do Sejmu ma każdy obywatel Rzeczypospolitej Polskiej bez różnicy płci, wyjąwszy wojskowych w służbie czynnej, który w dniu ogłoszenia wyborów w Dzienniku Ustaw ma ukończonych 21 lat wieku i w myśl postanowień niniejszej ustawy prawa tego nie jest pozbawiony.

Art. 2.

1. Każdy wyborca ma prawo wybierania tylko w tym okręgu wyborczym, w którym zamieszkuje przynajmniej od przedednia ogłoszenia wyborów w Dzienniku Ustaw.
2. Głosować wolno tylko osobiście.
3. Każdy wyborca ma prawo oddania jednego głosu w jednym tylko obwodzie głosowania, w którym zgodnie z przepisami art. 33 ustawy niniejszej zostanie wpisany do spisu wyborców.

Art. 3.

Prawo wybierania nie przysługuje:

1) pozbawionym całkowicie lub częściowo własnowolności, tudzież upadłym dłużnikom — w czasie trwania tego stanu;

2) pozbawionym z mocy orzeczenia sądowego władzy ojcowskiej, względnie rodzicielskiej w czasie trwania tego stanu;

3) prawomocnie skazanym wyrokiem sądowym, jeśli zarazem orzeczono oddanie względnie dopuszczalność oddania pod dozór policyjny lub do domu pracy—na czas trwania dozoru lub pobytu w domu pracy — w każdym razie przez lat 3 po prawomocności wyroku, o ile w myśl innych przepisów pozbawienie praw wyborczych nie rozciąga się na czas dłuższy;

4) nadto w b. dzielnicy rosyjskiej prawomocnie skazanym:

a) za zbrodnie tudzież na kary, z któremi łączy się pozbawienie lub ograniczenie praw (art. 25 — 30 K. K.), tudzież pozbawionym praw w myśl kodeksu kar głównych i poprawczych;

b) za przestępstwa, wymienione w art. 79 cz. 2, 149, 158 — 160, 168 cz. 2 ust. 2, 212 cz. 2, 274—276, 277 cz. 2, 279, 280 cz. 2, 283, 351, 352, 420 ust. 2, 427—429, 430 cz. 1, 431, 432, 433 cz. 2, 434, 435 cz. 2, 438—441, 442 cz. 3, 443 cz. 3, 445, 446, 466, 500 cz. 1 ust. 2, 502 cz. 2, 505 cz. 1, 515—521, 524—527, 529, 574 cz. 1 i 2, 575 — 578, 580, 599, 600, 601, 602, 607 — 619, 620 cz. 3, 657, 658, 665, 673 cz. 2, 674 Kodeksu Karnego z r. 1903 bez względu na wymiar orzeczonej kary;

1) ZW. POSŁ. NAR. ŻYD.
Zamiast 274 — 276 wstawić 274 cz. 2, 275, 276 cz. 2

c) za przestępstwa, wymienione w art. 284 cz. 2, 285 cz. 2, 289 K. K. z r. 1903, jeżeli orzeczono, jako karę główną, conajmniej karę pozbawienia wolności;

d) za przestępstwa, wymienione w art. 551, 552 cz. 1, 2 i 3 i 556—559 K. K. z r. 1903, jeżeli orzeczono, jako karę główną, przynajmniej karę trzymiesięcznego więzienia;

e) za przestępstwa, przewidziane w części XXXII, XXXIII i XXXVI K. K. z r. 1903, jeśli ustawa przewiduje karę więzienia lub karę surowszą;

f) za przestępstwa, przewidziane w części IV i XXXVII K. K. z r. 1903, jeżeli ustawa przewiduje karę więzienia, zastępującego dom poprawy;

g) za przestępstwa, przewidziane w ustawie z dnia 20 lutego 1920 r. w przedmiocie kar za pogwałcenie przepisów, dotyczą-

cych powszechnego obowiązku służby wojskowej (Dz. Ust. Rz. P. Nr 20 poz. 104), jeśli wymierzono karę więzienia;

h) za występki, przewidziane w dekrecie z dnia 8 stycznia 1919 r. o postanowieniach karnych za przeciwdziałanie wyborom do Sejmu i wykonywaniu obowiązków poselskich (Dz. Pr. P. P. Nr 5, poz. 96), jeśli wymierzono karę pozbawienia wolności;

i) za przestępstwa, polegające na lichwiarskim wyzysku:
pozbawienie prawa wybierania rozciąga się na czas trwania skutków, przewidzianych w art. 25—30 K. K., a zresztą ustaje z upływem lat 3 po odcierpieniu kary, o ile przepis szczególny nie zawiera innego postanowienia;

5) w b. dzielnicy austrjacko-węgierskiej prawomocnie skazanym:

a) za zbrodnie, przewidziane w austr. ustawie karnej, tudzież za przekroczenia kradzieży, sprzeniewierzenia i uczestnictwa w tychże, oszustwa i kuplerstwa (§§ 460, 461, 463, 464, 512 Ust. Karn.);

b) za przestępstwa, przewidziane w § 1 ustawy z dnia 28 maja 1888 r. o środkach zaradczych przeciw nierzetelnemu postępowaniu w czynnościach kredytowych (Dz. P. P. Nr 47), względnie w §§ 2, 3 i 4 ces. roz. z dnia 12 października 1914 r. (Dz. P. P. Nr 275);

c) za przestępstwa, przewidziane w § 1 ustawy z dnia 25 maja 1883 r. o przepisach karnych przeciwko udaremnieniu egzekucji (Dz. P. P. Nr. 78);

d) za przekroczenia, przewidziane w § 1, 2, 3, 4 i 5 ustawy z dnia 24 maja 1885 r., zawierającej postanowienia karne o dopuszczalności osadzenia w domach pracy przymusowej lub zakładach poprawczych (Dz. P. P. Nr. 89);

e) za przekroczenia, przewidziane w § 1 ustawy z dnia 19 lipca 1877 r., zawierającej przepisy, mające na celu położenie tamy opilstwu (Dz. P. P. Nr 67) i w §§ 523 i 524 Ust. Karn., jeśli orzeczono karę aresztu;

f) za przestępstwa, przewidziane w §§ 66—69 ustawy z dnia 5 lipca 1912 r. w przedmiocie wprowadzenia nowej ustawy o sile zbrojnej (Dz. P. P. Nr 128), o ile prze-

stępstwo popełniono przeciwko polskiej sile zbrojnej;

g) za przestępstwa, przewidziane w ustawie z dnia 2 lipca 1920 r. o zwalczaniu lichwy wojennej (Dz. Ust. Rz. P. Nr 67, poz. 449), względnie poprzednio obowiązujących w tym przedmiocie przepisach, jeśli ze skazaniem łączą się te same skutki, co ze skazaniem za przekroczenie oszustwa;

h) za występki, przewidziane w ustawie z dnia 26 stycznia 1907 r. w przedmiocie postanowień karnych, mających na celu ochronę wyborów (D. P. P. Nr 18), a to na czas, określony w § 14 tejże ustawy;

i) za przestępstwa, przewidziane w §§. 11, 18 i 19 ustawy z dnia 16 stycznia 1896 r. o kupczeniu żywnością i niektóremi przedmiotami użytkowymi (Dz. P. P. Nr 89 z r. 1897);

pozbawienie prawa wybierania, o ile skutków karno-sądowych skazania nie uchylono wcześniej, ustaje przy zbrodniach, wymienionych w § 6 ust. 1 — 10 ustawy z dnia 15 listopada 1867 (Dz. P. P. Nr 131), z chwilą odbycia kary, przy zbrodniach, za które orzeczono karę conajmniej pięcioletniego pozbawienia wolności—po dziesięciu latach po odcierpieniu kary, przy innych zbrodniach—po latach pięciu po odcierpieniu kary, zaś przy występkach i przekroczeniach — po upływie lat trzech po odcierpieniu kary;

6) w b. dzielnicy pruskiej:

a) pozbawionym prawomocnym wyrokiem sądowym obywatelskich praw honorowych, a to na czas twania tego stanu;

b) prawomocnie skazanym za kradzież i sprzeniewierzenie (cz. 2 rozdział XIX Kodeksu Karnego, obowiązującego w byłej dzielnicy pruskiej), oszustwo i nieuczciwość (cz. 2 rozdział XXII Kodeksu), lichwiarski wyzysk, kuplerstwo, tudzież za zbrodnie i występki, odnoszące się do wykonywania praw obywatelskich (cz. 2 rozdział V Kodeksu), a to w braku innych przepisów prawnych na przeciąg lat trzech po odcierpieniu kary, tudzież za przestępstwa, przewidziane w dekrecie z dnia 2 maja 1919 r. o postanowieniach karnych za przeciwdziałanie wyborom do Sejmu i wykonywaniu obowiązków poselskich (Tygodnik Urzędowy Poznański № 11 poz. 49);

7) prawomocnie skazanym przez sądy wojskowe za przestępstwa pospolite, wyszczególnione powyżej w ustępach 4, 5 i 6, oraz za przestępstwa wojskowe, jeśli orzeczono utratę obywatelskich praw honorowych, lub postąpiono w myśl art. 23, 24, 42 i 43 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 maja 1920 r. w przedmiocie wprowadzenia w życie wojskowego kodeksu karnego (Dz. Ust. Rz. P. Nr 59, poz. 369).

2) P. P. S. i P. S. L. (WYZWOLENIE)

Na końcu art. dodać: „Zasądzenie za czyny, popełnione z pobudek politycznych lub społecznych, nie pociąga za sobą utraty prawa wybierania".

Art. 4.

Kto w myśl art. 3 został pozbawiony prawa wybierania na obszarze jednej dzielnicy, traci to prawo na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

ROZDZIAŁ II.

Wybieralność.

Art. 5.

1. Wybieranymi do Sejmu mogą być wszyscy obywatele Rzeczypospolitej Polskiej, posiadający prawo wybierania, nie wyłączając wojskowych w służbie czynnej, niezależnie od miejsca zamieszkania w kraju lub zagranicą, którzy do dnia ogłoszenia wyborów ukończyli 25 lat.

2. O zakwestjonowanem prawie wybieralności rozstrzyga wyłącznie Sąd Najwyższy.

Art. 6.

1. Państwowi urzędnicy administracyjni wszelkich dykasterji oraz sędziowie i urzędnicy sądowi nie mogą być wybierani w tych okręgach wyborczych, w których pełnią swą służbę.

2. Przepis ten nie dotyczy urzędników, pełniących służbę przy władzach centralnych.

P. S. L. (WYZWOLENIE).

Dodać, jako ustęp 3: „Pracownicy państwowi i wojskowi, kandydując do Sejmu, otrzymują na własne żądanie do dnia głosowania miesięczny urlop, wliczany na poczet zwykłego urlopu".

Art. 7.

1. Pracownicy państwowi i samorządowi z wyjątkiem ministrów, podsekretarzy stanu i profeso-

rów wyższych uczelni z chwilą wyboru na posła otrzymują na czas trwania mandatu poselskiego urlop.

2. Lata, spędzone na wykonywaniu mandatu poselskiego, liczą się do lat służby.

P. S. L. (WYZWOLENIE).

W ustępie pierwszym po słowie „poselskiego" dodać — „bezpłatny".

Art. 8.

Wojskowi w razie wyboru na posła zostają na czas trwania mandatu poselskiego przeniesieni w stan nieczynny ze zwolnieniem od wszelkiej zależności służbowej bez prawa noszenia munduru.

ROZDZIAŁ III.

Liczba posłów, okręgi wyborcze i obwody głosowania.

Art. 9.

Wyborcy z całego obszaru Rzeczypospolitej Polskiej wybierają 408 posłów.

1) P. P. S.

Art, ten powinien brzmieć: „Wyborcy z całego obszaru Rzeczypospolitej wybierają 460 posłów, z czego przypada 408 mandatów na wybory z okręgów, zaś reszta na listę państwową". Na wypadek odrzucenia powyższego wniosku zamiast cyfry „408" ma być — „476".

2) ZW. POSŁ. NAR. ŻYD.

Zamiast cyfry „408" ma być „415".

Art. 10.

1. Dla przeprowadzenia wyborów obszar Rzeczypospolitej dzieli się na okręgi wyborcze.

2. Wykaz okręgów wyborczych i liczbę posłów, przypadających na każdy okrąg wyborczy, wyszczególnia się w załączniku do niniejszej ustawy.

3. Powiaty przyjmuje się w takich granicach, akie mieć one będą w dniu ogłoszenia wyborów.

4. W razie utworzenia nowego powiatu włącza się go do tego okręgu wyborczego, do którego należała większa część ludności zamieszkałej w jego granicach.

Art. 11.

Podział na okręgi wyborcze oraz liczba posłów, przypadająca na poszczególne okręgi, będą określane osobną ustawą po każdym powszechnym spisie ludności.

Art. 12.

1. Każdy okrąg wyborczy dzieli się na obwody głosowania.

2. Władza administracyjna I instancji uskutecznia podział na obwody głosowania, wyznaczając jednocześnie lokal wyborczy, o ile możności, w środku każdego obwodu, bacząc na to, aby w związku ze stosunkami miejscowemi możliwie równomiernie ułatwić wszystkim wyborcom korzystanie z prawa wybierania, tudzież przestrzegając następujących warunków:
   1) żeby żaden obwód nie liczył więcej, aniżeli 3000 mieszkańców,
   2) żeby żaden wyborca nie miał z mieszkania dalej do lokalu wyborczego, aniżeli 6 klm.

3. W granicach powyższych postanowień jest dozwolonem:
   1) łączenie kilku wsi, (osad, miejscowości) jako całości, w jeden obwód głosowania,
   2) dzielenie większych wsi (osad, miejscowości) na dwa lub więcej samoistnych obwodów głosowania.

4. Odstępstwa od tych warunków są dopuszczalne tylko ze względu na niewykonalność.

1) P. S. L. (WYZWOLENIE) i NAR. CHRZ. KL. ROB.

W 1 punkcie ustępu 2 zamiast cyfry „3000" ma być „2000" zaś w punkcie 2 tegoż ustępu zamiast—„6" ma być—„4".

2) P. S. L. (WYZWOLENIE).

Jako ustęp 5 dodać: „Skargi wyborców co do podziału na obwody głosowania rozstrzygają władze administracyjne II instancji względnie Minister Spraw Wewnętrznych.

ROZDZIAŁ IV.

Zarządzenie i ogłoszenie wyborów.

Art. 13.

1. Wybory zarządza Prezydent Rzeczypospolitej najpóźniej w tydzień po wygaśnięciu mandatów poprzedniego Sejmu (art. 11 Konstytucji), o ile nie znajdzie zastosowania art. 26 Konstytucji.

2. Zarządzenie to będzie ogłoszone w Dzienniku Ustaw i ma zawierać kalendarz wyborczy,

z oznaczeniem miesiąca i dnia, w którym upływają terminy, przewidziane w ordynacji.

Art. 14.

1. W akcie zarządzenia wyborów ma być oznaczony dzień głosowania, który przypaść powinien na niedzielę.

2. Głosowanie odbywa się jednego dnia w całem państwie. Głosowanie wyznaczone będzie najwcześniej na 78-y dzień po dniu ogłoszenia wyborów w Dzienniku Ustaw.

ZW. LUD. NAR.

Cyfrę „78-y" zastąpić: „49-y" a prócz tego dodać do ustawy jako załącznik 4 do № 3444 „Kalendarz Wyborczy" patrz str. 59.

ROZDZIAŁ V.

Komisje wyborcze.

Art. 15.

1. Dla przeprowadzenia wyborów będą ustanowione:
   1) Państwowa Komisja Wyborcza,
   2) Okręgowe Komisje Wyborcze po jednej dla każdego okręgu wyborczego,
   3) Obwodowe Komisje Wyborcze po jednej dla każdego obwodu głosowania.

2. Państwowa Komisja Wyborcza i Okręgowe Komisje Wyborcze będą ustanowione niezwłocznie po ogłoszeniu wyborów, Obwodowe zaś Komisje Wyborcze niezwłocznie po podziale okręgu na obwody.

3. Okręgowe i Obwodowe Komisje Wyborcze rozwiązują się po ukończeniu czynności wyborczych. Państwowa zaś Komisja Wyborcza urzęduje aż do wygaśnięcia mandatów (art. 11 Konstyt.), względnie aż do rozwiązania Sejmu (art. 26 Konstyt.).

Art. 16.

1. Nadzór nad czynnościami komisji wyborczych sprawuje Generalny Komisarz Wyborczy.

2. Generalnego Komisarza Wyborczego i jego zastępcę mianuje na wniosek Prezesa Rady Ministrów Prezydent Rzeczypospolitej z pomiędzy trzech kandydatów, przedstawionych przez zebranie Prezesów Sądu Najwyższego.

Art. 17.

1. Państwowa Komisja Wyborcza składa się z Generalnego Komisarza Wyborczego, jako przewodniczącego, oraz z 8 członków, względnie 8 ich zastępców, przedstawionych Generalnemu Komisarzowi Wyborczemu przez ośm najliczniejszych klubów poselskich ustępującego Sejmu.

2. Mężowie zaufania, delegowani przez pełnomocników ważnie zgłoszonych państwowych list wyborczych, po jednym od każdej listy, mają prawo uczestniczenia we wszystkich zebraniach Państwowej Komisji Wyborczej z głosem doradczym w sprawach, dotyczących ich list.

3. Zastępca Gegeralnego Komisarza Wyborczego, jakoteż zastępcy innych członków, wchodzą w skład komisji tylko w razie nieobecności osoby, którą zastępują.

ZW. POSŁ. NAR. ŻYD.

W ustępie 1 zamiast wyrazów: „oraz z 8 członków i t. d. aż do końca ustępu“ wstawić: „oraz po jednym członku i po jednym zastępcy przedstawionych Generalnemu Komisarzowi Wyborczemu przez kluby poselskie ustępującego Sejmu, zaprezentowane w Konwencie Senjorów“.

Art. 18.

Uprawnione kluby poselskie zakomunikują Generalnemu Komisarzowi Wyborczemu imię, nazwisko, zawód i dokładny adres wydelegowanych 8 członków komisji i tyluż zastępców przed upływem 8 dni od dnia ogłoszenia wyborów.

1) ZW. LUD. NAR.

Zamiast „8 dni“ wstawić „3 dni“.

2) ZW. POSŁ. NAR. ŻYD.

W wierszu 4 skreślić cyfrę „8“.

Art. 19.

1. Okręgowa Komisja Wyborcza składa się z przewodniczącego i 5 członków. Przewodniczącym komisji, względnie jego zastępcą, jest sędzia, urzędujący w okręgu wyborczym, a mianowany przez Generalnego Komisarza Wyborczego na wniosek prezesa sądu apelacyjnego, właściwego dla siedziby komisji.

2. Jednego członka komisji, względnie jego zastępcę, mianuje wojewoda, właściwy dla siedziby komisji. W okręgu wyborczym № 1 (m. st. Warszawa) mianuje go Komisarz Rządu.

3. Co do wyboru innych 4 członkow komisji, tudzież 4 ich zastępców, mają zastosowanie przepisy następujące.

4. W okręgach wyborczych № 1, 13, 34, 41 i 50 (m. st. Warszawa, Łódź, Poznań, Kraków i Lwów) wybiera ich rada miejska.

5. W innych okręgach wyborczych wybiera 2 członków komisji i ich zastępców rada miejska miasta, w którym komisja ma swoją siedzibę, 2 członków zaś i ich zastępców wybiera sejmik powiatowy tego

1) P. P. S., P. S. L. (WYZWOLENIE) I NAR. PAR. ROB.

W ustępie pierwszym cyfrę „5“ zastąpić — „4“. Ustęp drugi skreślić.

2) NAR. PAR. ROB.

Ustęp trzeci — skreślić, zaś w ustępie 5 skreślić wyraz „innych“.

3) P. S. L. (WYZWOLENIE).

W ustępie 5 w wierszu pierwszym zamiast „wybiera 2 członków“ ma być „wybiera 1 członkowie

powiatu, w obrębie któręgo komisja ma swoją siedzibę.

6. Jeżeli w obrębie powiatu sejmik powiatowy nie istnieje, wybiera 2 członków komisji i ich zastępców zgromadzenie przełożonych gmin tego powiatu.

7. Rady powiatowe w Małopolsce nie są uważane za sejmik powiatowy w myśl niniejszego artykułu.

8. Zastępca przewodniczącego i zastępcy innych członków wchodzą w skład komisji tylko w razie nieobecności osoby, którą zastępują.

ka" zaś w tym samym ustępie w wierszu trzecim zamiast „2 członków" ma być „3 członków".

4) P. S. L. (WYZWOLENIE).

W ustępie 6 w wierszu 2 zamiast „2 członków" ma być „3 członków".

5) ZW. LUD. NAR.

W ustępie 7 skreślić wyraz „nie".

Art. 20

1. Generalny Komisarz Wyborczy, względnie wojewoda (Komisarz Rządu) dokona nominacji, przewidzianych w art. 19, najpóźniej w 10 dni po dniu ogłoszenia wyborów. Nominacje należy ogłosić najpóźniej w 12-ym dniu po dniu ogłoszenia wyborów w wojewódzkim Dzienniku Urzędowym.

2. Starosta, względnie prezydent miasta (burmistrz), zwoła bezzwłocznie po ogłoszeniu wyborów posiedzenie sejmiku, względnie rady miejskiej, celem dokonania wyboru członków komisji i ich zastępców.

3. Przewodniczących gmin zaprasza starosta do uskutecznienia wyboru conajmniej na 4 dni przed dniem wyboru.

4. Wybór powinien być w każdym razie dokonany w ciągu 12 dni od dnia ogłoszenia wyborów.

5. Gdyby do dni dwunastu wybór z jakichkolwiek powodów nie był dokonanym, mianuje na wniosek przewodniczącego Okręgowej Komisji Wyborczej Generalny Komisarz Wyborczy brakujących członków, którzy urzędować będą aż do chwili dokonania prawomocnego wyboru. Mianowanie takie musi być niezwłocznie w okręgu specjalnie ogłoszone wraz z motywami.

6. Wybór odbywa się kartkami łącznie na członków i zastępców, przyczem każdy wybierający głosuje tylko na jednego członka i jego zastępcę. Za wybranych uważa się tych, którzy otrzymali względnie największą liczbę głosów, nie mniej wszakże, niż 1/8 wszystkich ważnie oddanych gło-

1) P. S. L. (WYZWOLENIE).

W ustępie pierwszym wierszu pierwszym skreślić wyrazy: „względnie wojewoda (Komisarz Rządu)".

2) ZW. LUD. NAR.

W ustępie 3 zamiast „4 dni" ma być „3 dni".

3) ZW. LUD. NAR.

W ustępie 4 zamiast „12 dni" ma być „10 dni".

sów. W razie gdyby takiej większości wymagana liczba kandydatów nie otrzymała, głosowanie się powtarza. W razie równości głosów rozstrzyga los, wyciągnięty przez starostę, względnie prezydenta miasta (burmistrza).

7. Przewodniczący zawiadomi zebranych bezzwłocznie o wynikach głosowania i prześle protokół wyboru z dokładnym adresem wybranych przewodniczącemu Okręgowej Komisji Wyborczej.

8. Ewentualne protesty przeciwko wyborom należy wnieść najpóźniej przed upływem 14 dni od dnia ogłoszenia wyborów do przewodniczącego Okręgowej Komisji Wyborczej. Protesty rozstrzyga Senat Sądu Okręgowego, składający się z trzech sędziów, wyznaczonych przez Prezesa Sądu, w byłej zaś dzielnicy pruskiej—wojewódzki sąd administracyjny.

4) ZW. LUD. NAR.

W ustępie 8 zamiast „14 dni" ma być „11 dni".

9. W razie unieważnienia wyborów należy zarządzić bezzwłocznie nowe wybory. Członkowie, wybrani w poprzednim wyborze, urzędują aż do dokonania nowego wyboru.

10. Najpóźniej 14 dnia po dniu ogłoszenia wyborów ogłosi przewodniczący Okręgowej Komisji Wyborczej jej skład w wojewódzkim Dzienniku Urzędowym.

5) ZW. LUD. NAR.

W ustępie 10 zamiast „14 dnia" ma być „12 dnia".

Art. 21.

1. Przy Okręgowych Komisjach Wyborczych ustanowieni będą Komisarze Wyborczy mianowani przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

1) P. S. L (WYZWOLENIE).

Art. ten skreślić.

2. Okręgowe Komisje Wyborcze są obowiązane podawać swe decyzje na piśmie do wiadomości Komisarza Wyborczego w przeciągu 48 godzin.

3. Komisarz Wyborczy ma prawo w ciągu dalszych 48 godzin zaskarżania orzeczeń komisji do Sądu Najwyższego tylko z powodu niezachowania przepisów prawa.

2) P. P. S.

W końcu ustępu 3 dodać słowa: „a rozstrzyganem będzie przez Sąd Najwyższy tylko łącznie z wniesionym protestem".

4. Zaskarżenie nie wstrzymuje postępowania wyborczego.

5. Komisarzowi Wyborczemu przysługuje prawo przeglądania wszelkich aktów wyborczych.

Art. 22.

1. Obwodowa Komisja Wyborcza składa się z przewodniczącego i 4 członków.

2. Przewodniczącego komisji i jego zastępcę mianuje Okręgowa Komisja Wyborcza po zasięgnięciu opinji władzy politycznej I instancji, na pierwszem swojem posiedzeniu.

3. Jednego członka komisji i tegoż zastępcę mianuje władza administracyjna I instancji, 3 zaś członków i tyluż zastępców wybiera rada gminna gminy, w której jest położony lokal wyborczy, przeznaczony dla komisji, tam zaś, gdzie rady gminnej niema, uprawnienie to przechodzi na zebranie sołtysów wsi, wchodzących w skład gminy, a w b. dzielnicy austrjacko-węgierskiej na komisarza rządowego, który dokonywa nominacji na podstawie propozycji rady przybocznej.

4. Zastępcy wchodzą w skład komisji tylko w razie nieobecności członka, którego zastępują.

5. Przewodniczący i wszyscy członkowie komisji i ich zastępcy powinni być wyborcami obwodu, względnie gminy, której obwód jest częścią.

6. Od tej zasady wolno w razie konieczności odstąpić, o ile chodzi o członka, mianowanego przez władzę polityczną, za zgodą Okręgowej Komisji Wyborczej.

7. Dla dokonania wyboru 3 członków zwoła przełożony gminy radę gminną (zebranie gminne) najpóźniej na 15-dzień po dniu ogłoszenia wyborów.

8. Wybór odbywa się kartkami, przyczem przepisy art. 20 ust. 3 i 6 znajdują zastosowanie.

9. O wyborze zawiadomi przełożony gminy bezzwłocznie Prezesa Okręgowej Komisji Wyborczej. Jeżeli zawiadomienie to nie nadejdzie do prezesa Okręgowej Komisji Wyborczej najpóźniej przed upływem 18 dni po ogłoszeniu wyborów, mianuje 3 członków Komisji Obwodowej i ich zastępców Okręgowa Komisja Wyborcza. Członkowie ci urzędują aż do ich odwołania przez Prezesa Okręgowej Komisji Wyborczej, co nastąpi po dokonaniu wyboru przez radę gminną.

1) P. S. L. (WYZWOLENIE).

W ustępie 2 wyrazy „po zasięgnięciu opinji władzy politycznej I instancji" — skreślić.

2) NAR. PAR. ROB i P. S. L. (WYZWOLENIE).

Ustęp 3 ma brzmieć: „Czterech członków i tyluż zastępców wybiera rada gminna gminna gminy i t. d. jak w ustępie 3.

3) P. S. L. (WYZWOLENIE).

Ustęp 6 skreślić.

4) P. S. L. (WYZWOLENIE) i NAR. PAR. ROB.

W ustępach 7 i 9 zamiast „3 członków" ma być „4 członków".

5) ZW. LUD. NAR.

W ustępie 7 zamiast „15 dzień" ma być „10 dzień".

6) ZW. LUD. NAR.

W ustępie 9 zamiast „18 dni" ma być „12 dni".

Art. 23.

1. Do powzięcia uchwały w Państwowej Komisji Wyborczej niezbędną jest obecność Generalnego Komisarza Wyborczego, względnie jego zastępcę, i przynajmniej 4 członków, do powzięcia zaś uchwały

w Okręgowej i Obwodowej Komisji Wyborczej— obecność przewodniczącego, względnie jego zastępcy, i przynajmniej 2 członków.

2. Uchwały komisji zapadają zwykłą większością głosów. Przewodniczący nie głosuje a w razie równości głosów—rozstrzyga.

Art. 24.

1. Jeden z członków komisji prowadzi protokół obrad komisji.

2. Protokóły powinny być podpisane przez wszystkich obecnych na zebraniu członków komisji.

Art. 25.

1. Członkiem Komisji Państwowej, Okręgowej i Obwodowej może być tylko osoba, posiadająca prawo wybierania w myśl art. 1.

2. Kandydat na posła nie może brać udziału w pracach Komisji Wyborczej Okręgowej i Obwodowej.

1) ZW. LUD. NAR.

W ustępie 1 na końcu dodać: „i umiejąca czytać i pisać po polsku".

2) P. S. L. (WYZWOLENIE).

W końcu art. jako ustęp 3 dodać: „Duchowni wszelkich wyznań i funkcjonarjusze policji państwowej nie mogą być członkami Obwodowych Komisji Wyborczych".

Art. 26.

1. Godność członków komisji wyborczych jest honorową, od której przyjęcia nikt nie może się uchylać bez usprawiedliwionych przyczyn. Członkowie komisji wyborczych, którzy uchylają się od spełnienia swych obowiązków bez usprawiedliwionej przyczyny, ulegają grzywnie do 20.000 mk.

2. Uiszczenie kary nie uwalnia od obowiązku, wynikającego z niniejszego artykułu.

3. Skazanie po raz trzeci powoduje wykreślenie z listy członków komisji.

4. Kary nakłada przewodniczący Okręgowej Komisji Wyborczej, zaś na członków Państwowej Komisji Wyborczej — Generalny Komisarz Wyborczy.

Art. 27.

Osoby, wchodzące w skład komisji wyborczych, podczas urzędowania pozostają pod ochroną prawa, przysługującą urzędnikom państwowym.

Art. 28.

Członkowie komisji wyborczych, o ile wskutek udziału w pracach wyborczych poniosłyby dotkliwy uszczerbek w swym zarobku dziennym, otrzymują za dnie rzeczywistej pracy djety, o ile mieszkają poza miejscem urzędowania — również zwrot kosztów podróży.

2. Wysokość djet i kosztów podróży określi Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

ROZDZIAŁ VI.

Publiczne ogłoszenia w gminach.

Art. 29.

1. Najpóźniej 10 dnia od daty ogłoszenia wyborów władza administracyjna I instancji poda do publicznej wiadomości we wszystkich gminach zarządzenia o ich podziale, względnie ugrupowaniu w obwody głosowania, o lokalu wyborczym i lokalu urzędowym Obwodowych Komisji Wyborczych.

2. Jednocześnie powyższe wiadomości zakomunikowane być mają Okręgowej Komisji Wyborczej i Głównmu Urzędowi Statystycznemu.

ZW. LUD. NAR.
W ustępie 1 zamiast „10 dnia" ma być „5 dnia".

Art. 30.

Najpóźniej w 10 dni od dnia ogłoszenia wyborów ogłosi Generalny Komisarz Wyborczy w Monitorze Polskim skład osobowy i lokal urzędowy Państwowej Komisji Wyborczej, tudzież miejsce, czas, sposób i ostatni termin zgłaszania państwowych list kandydatów. W ogłoszeniu powinny być powtórzone przepisy art. 58 i 59 niniejszej ustawy.

ZW. LUD. NAR.
Zamiast „10 dni" ma być „6 dni".

Art. 31.

1. Najpóźniej w 14 dniu od daty ogłoszenia wyborów Okręgowa Komisja Wyborcza ogłosi publicznie we wszystkich gminach okręgu wyborczego dzień wyborów, godziny głosowania, liczbę posłów, którzy mają być wybrani w okręgu, miejsce, czas, sposób i ostatni termin zgłaszania kandydatur i oświadczeń w myśl art. 58, wreszcie skład osobowy i lokal urzędowy Okręgowej Komisji Wyborczej.

ZW. LUD. NAR.
W ustępie 1 zamiast „w 14 dniu" ma być „w 9 dniu", zaś w ustępie 2 zamiast „20 dni" ma być „14 dni".

2. Najpóźniej w 20 dni po dniu ogłoszenia wyborów zawiadamia prezes Okręgowej Komisji Wyborczej naczelnika gminy o składzie Obwodowych Komisji Wyborczych i podaje go do publicznej wiadomości.

3. Ogłoszenia te, jak również ogłoszenia, przepisane w art. 29, i wszelkie dalsze zmiany powinny być wykonane przez rozlepienie plakatów we wszystkich zamieszkałych miejscowościach, przynajmniej po jednym w każdej, i powinny być utrzymane, a w razie potrzeby zastępowane nowemi do końca procedury wyborczej; pozatem ogłoszenia te powinny być wykonane w sposób, zwykle w danej gminie używany przy ogłoszeniu rozporządzeń.

ROZDZIAŁ VII.

Spisy wyborców.

Art. 32.

1. Naczelnicy gmin (prezydenci, burmistrze, wójtowie, zarządcy obszarów dominjalnych) najpóźniej do dnia 20 od daty ogłoszenia wyborów sporządzą dla każdej miejscowości spis wyborców w trzech egzemplarzach.

2. Jeżeli miejscowość jest podzielona na dwa, lub więcej obwodów głosowania, należy ułożyć spis dla każdego obwodu z osobna.

3. Dla każdego wyborcy należy wpisać nazwisko w porządku abecadłowym, imię, zawód, dzień, miesiąc i rok urodzenia, względnie wiek, wreszcie datę, od kiedy mieszka w obwodzie głosowania.

4. Listy wyborców będą sporządzone na formularzach, dostarczonych na koszt Skarbu Państwa przez władzę polityczną I instancji.

1) ZW. LUD. NAR.

W ustępie 1 zamiast „dnia 20” ma być „dnia 14”, zaś w ustępie 5 zamiast „21 dnia” ma być „18 dnia”.

2) P. S. L. (WYZWOLENIE).

Jako ustęp 3 i 4 wstawić: „Spis wyborców będzie ułożony w miejscowościach, w których przeprowadzono numerację domów według ulic i placów, w porządku abecadłowym ulic i placów, do obwodów przydzielonych. Dla każdej ulicy i placu należy podać domy numerowane w porządku numerów domu, począwszy od numeru najniższego, dla każdego zaś domu wyborców, w domu tym w dniu ogłoszenia wyborów zamieszkałych, w porządku abecadłowym.

W miejscowościach, w których numerowanie domów jest przeprowadzone bez wymienienia ulic lub placów, należy w spisie umieścić domy w po-

rządku numerów, poczynając od numeru najniższego, dla każdego zaś domu należy wyszczególnić wyborców w porządku abecadłowym".

5. W miastach, liczących więcej niż 10.000 mieszkańców, każdy wyborca może w ciągu dni 10 od ogłoszenia wyborów żądać od naczelnika gminy odbitki spisu wyborców. Naczelnik gminy wyda odbitkę zamawiającemu najpóźniej 21-go dnia po dniu ogłoszenia wyborów za zwrotem kosztów przypadających na jeden egzemplarz sporządzonej odbitki.

Art. 33.

Wyborcę należy wpisać do spisu wyborców tej miejscowości, względnie tego obwodu głosowania, w którym mieszkał w przededniu ogłoszenia wyborów w Dzienniku Ustaw.

Art. 34.

1. Najpóźniej 21 dnia od ogłoszenia wyborów prześle naczelnik gminy trzy egzemplarze spisu wyborców przewodniczącemu właściwej Obwodowej Komisji Wyborczej, który zwoła komisję natychmiast i przedłoży jej spis do zbadania i zatwierdzenia.
2. Komisja ma prawo badania materjałów, na których podstawie sporządzone zostały spisy wyborców, i żądania od naczelnika gminy wyjaśnień.
3. Najpóźniej 27 dnia od ogłoszenia wyborów prześle Komisja Obwodowa jeden egzemplarz zatwierdzonego spisu wyborców Okręgowej Komisji Wyborczej, równocześnie zaś ogłasza publicznie w gminie w sposób, używany do ogłoszeń gminnych, iż spis wyborców będzie wyłożony do przejrzenia w lokalu komisji.

ZW. LUD. NAR.

W ustępie 1 zamiast „21 dnia" ma być „15 dnia" zaś w ustępie 3 zamiast „27 dnia" ma być „18 dnia".

Art. 35.

1. Spisy wyborców będą wyłożone do przejrzenia, począwszy od 28 dnia od ogłoszenia wyborów, przez dni 14 w lokalu urzędowym Obwodowej Komisji Wyborczej, codziennie przez 4 godziny.

2. Prawo przeglądania spisu wyborców uprawnia także do robienia notatek i wyciągów ze spisu w sposób, nieuniemożliwiający innym osobom przeglądanie.

1) ZW. LUD. NAR.

W ustępie 1 zamiast „28 dnia" ma być „19 dnia", zaś zamiast „dni 14", ma być „dni 7". W ustępie 4 zamiast „42 dnia" ma być „26 dnia".

3. Godziny urzędowe Komisji Obwodowej będą ogłoszone w sposób, w danej miejscowości używany.

4. Najpóźniej do 42 dnia od daty ogłoszenia wyborów każdy obywatel ma prawo wnieść do Komisji Obwodowej reklamację przeciw pominięciu jego samego, lub kogokolwiek innego w spisie wyborców, jak również przeciw wpisaniu tamże kogokolwiek nieuprawnionego.

5. Reklamacje mogą być zglaszane pisemnie lub ustnie do protokółu i powinny być poparte dowodami, o ile nie dotyczą faktów powszechnie znanych.

6. Reklamacje bezimienne nie będą przyjmowane.

Art. 36.

1. Reklamacje przeciw pominięciu osoby, uprawnionej do wybierania, załatwia Komisja Obwodowa niezwłocznie, wydaje w tej mierze decyzję i uzupełnia stosownie do niej spis wyborców.

2. W razie potrzeby może Komisja Obwodowa zażądać od żalącego się uzupełnienia przedłożonych dowodów.

1) P. S. L. (WYZWOLENIE).

W ustępie 2 zamiast słów: „żalącego się“ wstawić „pominiętego w spisie“.

Jako ustęp 3 dodać: „Tylko odmowną swą decyzję Komisja Obwodowa osobie, pominiętej w spisie, doręcza w sposób, w ustępie 2 art. 37 przepisany, i jednocześnie ogłasza ją przez wywieszenie obwieszczenia w lokalu komisji“.

Art. 37.

1. O wniesieniu reklamacji przeciw wpisaniu do spisu wyborców osoby, nieuprawnionej do wybierania, Komisja Obwodowa jest obowiązaną w przeciągu 24 godzin zawiadomić osobę, której prawo wybierania zostaje podane w wątpliwość, z pouczeniem, iż służy jej prawo w ciągu 3 dni od daty doręczenia zawiadomienia, nie później wszakże niż do 48 dnia od ogłoszenia wyborów, wnieść na na piśmie lub ustnie do protokółu sprzeciw, popierając go dowodami.

2. Doręczenie nastąpić musi albo przez pocztę za recepisem zwrotnym, albo za potwierdzeniem odbioru do rąk własnych lub pełnoletniego członka rodziny, względnie domownika osoby, której prawo wybierania zaczepiono.

ZW. LUD. NAR.

W ustępie 1 zamiast „48 dnia“ ma być „30 dnia“.

3. Komisja Obwodowa rozpatruje reklamacje oraz ewentualnie wniesione sprzeciwy i wydaje decyzje.

4. Doręczenie decyzji stronom interesowanym następuje w sposób, w ustępie 2 przepisany, jednocześnie Komisja Obwodowa ogłasza ją przez wywieszenia obwieszczenia w lokalu komisji.

Art. 38.

1. Przeciw decyzjom Obwodowej Komisji Wyborczej przysługuje każdemu wyborcy prawo zażalenia do Okręgowej Komisji Wyborczej.

2. Zażalenie to należy wnieść przez właściwą Komisję Obwodową w ciągu dni trzech od daty doręczenia, jeżeli chodzi o zainteresowanego, dla innych — od daty ogłoszenia decyzji.

P. S. L. (WYZWOLENIE).

W ustępie 2 zamiast słowa: „zainteresowanego" wstawić: „osoby w ustępie 3 art. 36 i w ustępie 4 art. 37 wymienione".

Art. 39.

1. W razie uprawomocnienia się decyzji Komisji Obwodowej prostuje ona odpowiednio do nich spisy wyborców.

2. Najpóźniej 52-go dnia od daty ogłoszenia wyborów Komisje Obwodowe przesyłają Okręgowym Komisjom Wyborczym obydwa egzemplarze sprostowanych i uzupełnionych przez siebie spisów wyborców wraz z aktami wniesionych reklamacji, sprzeciwów oraz zażaleń przeciw powziętym decyzjom.

3. Sprzeciwy, napływające do Komisji Obwodowych do dnia 56 po ogłoszeniu wyborów włącznie, mają być bezzwłocznie przesłane dodatkowo Komisji Okręgowej.

1) ZW. LUD. NAR

W ustępie 2 zamiast „52 dnia" ma być „31 dnia" zaś w ustępie 4 zamiast „dnia 56" ma być „dnia 33".

2) P. S. L. (WYZWOLENIE).

W ustępie 3 zamiast słowa „sprzeciwy" wstawić „zażalenia".

Art. 40.

Okręgowe Komisje Wyborcze rozpatrują wniesione zażalenia, rozstrzygają je i na tej podstawie ustalają ostatecznie spisy wyborców, a zatwierdziwszy je, przesyłają obydwa egzemplarze najpóźniej 62-go dnia od daty ogłoszenia wyborów Obwodowym Komisjom Wyborczym, uzgadniając jednocześnie podług nich trzecie egzemplarze poprzednio otrzymane (art. 33), które odsyłają do właściwego naczelnika gminy (art. 31).

ZW. LUD. NAR.

Zamiast „62 dnia" ma być „36 dnia".

Art. 41.

1. Prawo zaskarżania powyższych decyzji Okręgowych Komisji Wyborczych przysługuje jedynie

osobom, których prawa wybierania one dotyczą, tudzież okręgowym Komisarzom Wyborczym tylko z powodu niezachowania przepisów prawa. Skarga ma być wniesioną do Najwyższego Sądu bezpośrednio, a to przez osobę, której prawa wybierania decyzja dotyczyła w ciągu 48 godzin od doręczenia decyzji, zaś przez okręgowych Komisarzy Wyborczych w ciągu 48 godzin od ogłoszenia tejże.

2. Co do składu Sądu Najwyższego i postępowania przed nim znajdują zastosowanie przepisy art. 106 i następnych niniejszej ustawy.

3. Postępowanie, wszczęte na podstawie takiej skargi, nie wstrzymuje ustalenia list wyborczych i dalszego postępowania wyborczego.

Art. 42.

Od chwili zatwierdzenia spisu wyborców przez Okręgową Komisję Wyborczą (art. 39) wolno w spisie czynić poprawki tylko na mocy wyroku Sądu Najwyższego, którego oryginał lub odpis uwierzytelniony sądownie albo notarjalnie powinien być dołączony do aktów. Pozatem niewolno umieszczać w spisie nowych wyborców,, wykreślać zaś z listy wolno tylko osoby zmarłe za przedłożeniem urzędowego świadectwa skonu, które będzie dołączone do aktów wyborczych.

Art. 43.

1. Najpóźniej w 66-m dniu od daty rozpisania wyborów wyłoży przewodniczący Obwodowej Komisji Wyborczej zatwierdzony ostatecznie spis wyborców (art. 40) do publicznego przeglądu przez dni 5 w lokalu urzędowym komisji.

2. Co do prawa przeglądania spisu oraz godzin jego wyłożenia, mają zastosowanie przepisy art. 34. Wyłożenie to ma te same skutki, co doręczenie decyzji Komisji Wyborczej zainteresowanemu wyborcy w wypadkach reklamacji, sprzeciwu i zażalenia.

ZW. LUD. NAR.

W ustępie 1 zamiast „66 dniu" ma być „39 dniu".

ROZDZIAŁ VIII.

Listy kandydatów.

Art. 44.

1. Kandydatury poselskie w okręgu wyborczym powinny być zgłaszane pisemnie na ręce przewodniczącego Okręgowej Komisji Wyborczej nie później, niż 30 dnia przed dniem wyborów.

ZW. LUD. NAR.

W ustępie 1 zamiast „30 dnia" ma być „23 dnia" zaś w ustępie 2 zamiast „22 dnia" ma być „18 dnia".

2. Kandydatura może być zgłoszoną tylko za zgodą kandydata. Odnośne oświadczenie zaopatrzone jego własnoręcznym podpisem powinno być wręczone przewodniczącemu Okręgowej Komisji Wyborczej nie później, niż 22-go dnia przed dniem wyborów. W braku takiego oświadczenia należy wykreślić kandydata z listy.

3. Nikt nie może być w tym samym okręgu wyborczym zgłoszony na dwóch lub więcej listach kandydatów.

Art. 45.

Zgłoszenie winno być podpisane łącznie lub na oddzielnych deklaracjach najmniej przez 150 wyborców, zamieszkałych w okręgu wyborczym.

P. P. S., P. S. L., (WYZWOLENIE) i ZW. POSŁ. NAR. ŻYD.

Zamiast słów: „przez 150" ma być „przez 50".

Art. 46.

Liczba kandydatów na liście okręgowej nie może przewyższać dwukrotnej liczby posłów przypadających na dany okrąg.

Art. 47.

1. Zgłaszający okręgową listę kandydatów powinni jednocześnie w pisemnem oświadczeniu wskazać swego pełnomocnika, uprawnionego do porozumiewania się z władzami wyborczemi i składania w imieniu zgłaszających oświadczeń w sprawie zgłoszenia.

2. Oprócz pełnomocnika należy równocześnie wskazać jego zastępcę.

3. Większość podpisanych na zgłoszeniu listy kandydatów może oświadczyć pisemnie, iż odwołuje pełnomocnika, względnie jego zastępcę, i mianuje nowego pełnomocnika, względnie nowego zastępcę. Oświadczenie to będzie uznane za ważne, jeżeli dla każdej osoby podpisującej będą wyszczególnione dane, wskazane w art. 48 i jeżeli własnoręczność podpisu będzie potwierdzona przynajmniej przez przełożonego gminy albo przez przewodniczącego Obwodowej Komisji Wyborczej.

4. Nowomianowany pełnomocnik wstępuje w miejsce pełnomocnika odwołanego z chwilą, gdy komisja stwierdzi, iż odwołanie zostało dokonane zgodnie z przepisami niniejszego artykułu.

5. Komisja jest obowiązana zgłoszone odwołanie niezwłocznie rozpatrzyć i załatwić.

Art. 48.

Wyborcy, podpisujący zgłoszenie okręgowej listy kandydatów, powinni podać obok swojego czytelnego podpisu swój wiek, zawód i dokładny adres tak, by co do osoby podpisującego nie mogło być żadnej wątpliwości.

Art. 49.

1. Każda zgłoszona lista kandydatów może być oznaczona albo przez wskazanie stronnictwa, zgłaszającego listę, albo też innymi słowami, odróżniającymi listę od wszystkich innych list.

2. Oznaczenia, zdolne wprowadzić w błąd wyborców nie są dozwolone.

3. Oznaczenie listy, jako listy stronnictwa, wymaga przedłożenia zgody władz danego stronnictwa, jeśliby przez pełnomocnika innej listy zaczepione zostało.

4. W razie podniesienia zarzutów z tego tytułu przez pełnomocników, przewodniczący Komisji Okręgowej wezwie zainteresowanych pełnomocników do porozumienia się, a gdyby ono nie było osiągnięte, Komisja Okręgowa oznaczy listy zgodnie z rzeczywistemi stosunkami wedle przedłożonych dowodów, listy zaś, których charakter partyjny nie został udowodniony, pozostawi bez oznaczenia.

Art. 50.

Oświadczenie kandydata, iż zgadza się na umieszczenie go na okręgowej liście kandydatów może być uczynione także telegraficznie pod warunkiem wszakże, że najpóźniej przed wydrukowai niem listy nadejdzie pisemne oświadczenie się kandydata.

Art. 51.

1. W zgłoszonych listach kandydatów należy podać nazwisko, imię, wiek zawód i miejsce zamieszkania każdego kandydata tak, by nie mogło być wątpliwości co do jego osoby.

2. Nazwiska kandydatów powinny być oznaczone kolejnymi numerami, poczynając od 1, w porządku pierwszeństwa do otrzymania mandatu.

Art. 52.

Przewodniczący Okręgowej Komisji Wyborczej powinien wydać pisemne potwierdzenie zgłoszenia listy kandydatów, oraz złożenia oświadczenia się kandydatów co do przyjęcia kandydatury i zgłoszenia przyłączenia się listy okręgowej do listy państwowej (art. 57).

Art. 53.

Przewodniczący Okręgowej Komisji Wyborczej bada, czy zgłoszone listy kandydatów odpowiadają przepisom ustawy, o dostrzeżonych zaś brakach i wadach zawiadamia pełnomocnika listy najpóźniej w 3 dni po zgłoszeniu listy.

Art. 54.

Jeżeli wskazane wady i braki nie zostaną przez pełnomocnika grupy usunięte w ciągu 5 dni właściwa komisja wyborcza stwierdza nieważność zgłoszenia w całości albo nieważność kandydatur, których wady dotyczą, i zawiadamia o swej decyzji pełnomocnika.

Art. 55.

W razie zgłoszenia w okręgu wyborczym w terminie przepisanym (art. 44): a) kilku list z ogólną liczbą kandydatów, nie większą od liczby posłów, przypadającej na dany okrąg; b) jednej tylko listy kandydatów, — głosowanie nie odbywa się; natomiast za wybranych uważa się: w wypadku, podanym pod a) — wszystkich zgłoszonych kandydatów, przyczem jeżeli liczba ich jest mniejsza od liczby posłów, jakich wybiera się z okręgu, to pozostające z tego powodu mandaty przypadają na rzecz list państwowych; w wypadku zaś pod b) — osoby, które znajdują się na tylu pierwszych miejscach listy, ilu posłów ma być wybranych z okręgu. Prócz tego ma w tym wypadku zastosowanie przepis, zamieszczony w art. 98 ust. 2 i 3.

Art. 56.

1. W razie zgłoszenia kilku list o łącznej liczbie kandydatów większej od liczby posłów, wybieranych w okręgu, Okręgowa Komisja Wyborcza po ostatecznem ustaleniu list zarządza wydrukowanie ich na afiszach wyborczych pod numerami i nazwami jakie im przysługują, z uwzględnieniem ko-

lejności ich numerów. Równocześnie należy ogłosić na tym samym afiszu te państwowe listy kandydatów, do których postawione w okręgu listy zgłosiły swoje przyłączenie.

2. Podpisów, umieszczonych na zgłoszeniach list kandydatów, nie należy drukować.

3. Afisze wyborcze najpóźniej 12 dnia przed dniem wyborów mają być w dostatecznej liczbie rozesłane do Obwodowych Komisji Wyborczych z poleceniem rozplakatowania. Równocześnie należy przesłać afisz wyborczy do Głównego Urzędu Statystycznego.

ZW. LUD. NAR.

W ustępie 3 zamiast „12 dnia" ma być „10 dnia".

Art. 57.

1. Pełnomocnik okręgowej listy kandydatów może złożyć na ręce przewodniczącego Okręgowej Komisji Wyborczej na piśmie oświadczenie, iż niezużytkowane resztki głosów tej listy mają iść na korzyść oznaczonej w oświadczeniu państwowej listy kandydatów, jednakże tylko o tyle, o ile lista okręgowa, którą reprezentuje, jest oznaczona tem samem mianem, co i lista państwowa.

2. Oświadczenie to musi być złożone najpóźniej na 22 dni przed dniem wyborów, inaczej niezużytkowane w okręgu resztki głosów tej listy przy drugiem obliczeniu pozostaną nie uwzględnione. Oświadczenie to prześle przewodniczący Okręgowej Komisji Wyborczej natychmiast Generalnemu Komisarzowi Wyborczemu.

3. Nie zużytkowane w okręgu resztki wszystkich list, do żadnej listy państwowej nie przyłączone, nie będą uwzględnione przy drugiem i trzeciem obliczeniu.

1) ZW. LUD. NAR.

W ustępie 2 zamiast „22 dni" ma być „18 dni".

2) ZW. POSŁ. NAR. ŻYD.

W ustępie 1 wyrazy począwszy od słów „jednakże tylko o tyle i t. d. aż do końca ustępu"— skreślić.

Art. 58.

1. Państwowe listy kandydatów powinny być zgłaszane pisemnie na ręce Generalnego Komisarza Wyborczego nie później, niż 40-go dnia przed dniem wyborów.

2. Zgłoszenie powinno być podpisane przez conajmniej 5-ciu posłów lub senatorów ustępującego Sejmu, względnie Senatu, albo przez conajmniej 1000 wyborców z dwuch okręgów wyborczych po conajmniej 500 z każdego okręgu. W tym wypadku może być zgłoszenie podpisywane w oddzielnych deklaracjach.

3. Ta sama osoba nie może podpisać więcej, niż jedno zgłoszenie.

4. Liczba kandydatów na liście państwowej nie może przekraczać 200.

1) ZW. LUD. NAR.

W ustępie 1 zamiast „40 dnia" ma być „30 dnia".

2) P. P. S. i P. S. L. (WYZWOLENIE).

W ustępie 2 zamiast cyfry „1000" ma być „500", zaś zamiast — „500" „250".

3) P. P. S.

W ustępie 4 zamiast cyfry „200" ma być „400".

Art. 59.

1. Kandydatura może być zgłoszona tylko za zgodą kandydata. Odnośne oświadczenie kandydata, zaopatrzone jego własnoręcznym podpisem, powinno być wręczone przewodniczącemu Państwowej Komisji Wyborczej nie później, niż 32 dnia przed dniem wyborów. W braku takiego oświadczenia należy wykreślić kandydata z listy.

2. Nikt nie może być zgłoszony na dwóch lub więcej państwowych listach kandydatów.

ZW. LUD. NAR.

W ustępie 1 zamiast „32 dnia" ma być „25 dnia".

Art. 60.

1. Generalny Komisarz Wyborczy ogłasza nie później niż 30 dnia przed dniem wyborów w Monitorze Polskim ważnie zgłoszone państwowe listy kandydatów w formie, ustalonej przez Państwową Komisję Wyborczą.

2. Listy będą oznaczone numerem porządkowym w kolejności ich składania.

ZW. LUD. NAR.

W ustępie 1 zamiast „30 dnia" ma być „23 dnia".

Art. 61.

1. Przepisy art. 47—54 włącznie mają odpowiednie zastosowanie w odniesieniu do list państwowych.

2. Listy okręgowe, które zgłosiły swoje przyłączenie do listy państwowej, będą oznaczone tym samym numerem porządkowym, co odpowiednie listy państwowe. Inne listy okręgowe otrzymują numery porządkowe w kolejności ich składania, poczynając od numeru, następującego po numerze listy państwowej, oznaczonej numerem najwyższym, choćby numer ten nie był w okręgu zużytkowany.

3. Żadna lista nie będzie oznaczona numerem dziewiątym.

ROZDZIAŁ IX.

O głosowaniu.

Art. 62.

1. Przeprowadzenie aktu głosowania należy do Obwodowej Komisji Wyborczej.

2. Od chwili rozpoczęcia głosowania aż do chwili ukończenia go w lokalu wyborczym powinni być obecni bez przerwy conajmniej przewodniczący i dwaj członkowie komisji wyborczej, względnie ich zastępcy.

3. Gdyby brakowało członków do tego kompletu, przewodniczący uzupełni komisję, powołując do niej jedną lub dwie osoby piśmienne z pośród obecnych wyborców.

4. Przewodniczący komisji i członek komisji, wybrany do pisania protokółu, nie mogą równocześnie opuszczać lokalu wyborczego.

Art. 63.

Wstęp do lokalu wyborczego mają tylko wyborcy i mężowie zaufania grup wyborczych, zgłoszeni przez pełnomocników z pośród miejscowych wyborców po jednym do każdej komisji, względnie zastępcy tych mężów zaufania po jednym dla każdego z nich.

Art. 64.

W przeddzień wyborów, począwszy od godziny 6-tej wieczorem, i przez cały dzień wyborów sprzedaż, wyszynk lub podawanie trunków alkoholowych, są zakazane na całym obszarze wyborczym.

Art. 65.

1. Przewodniczący może usunąć z lokalu wyborczego, osoby, które zakłócają spokój albo agitują, z zakazem powrotu, nie pozbawiając ich jednak prawa oddania głosu.

2. Męża zaufania, względnie jego zastępcę, komisja wyborcza może wydalić z lokalu wyborczego dopiero po bezskuteczności uprzedniego upomnienia, zaznaczajac fakt ten oraz jego powody w protokóle komisji.

Art. 66.

W czasie głosowania nie wolno ani w lokalu wyborczym, ani w budynku, w którym się ten lokal znajduje, ani też na ulicy i na placu przed wejściem do budynku w promieniu 100 metrów wygłaszać przemówień, rozdawać kart do głosowania i w jakikolwiek sposób agitować.

Art. 67.

W razie gdyby tłumne zgromadzenie się publiczności tamowało wyborcom dostęp do lokalu wyborczego, lub też do urny wyborczej, przewodni-

czący komisji poczyni stosowne zarządzenia, by zapewnić wyborcom swobodny dostęp.

Art. 68.

W celu zapewnienia wykonania zarządzeń przewodniczącego, zmierzających do utrzymania bezpieczeństwa i spokojnego przebiegu aktu wyborczego, władze administracyjne oddadzą do jego rozporządzenia straż w odpowiedniej sile.

Art. 69.

1. Stół, przy którym urzęduje komisja wyborcza, należy ustawić tak, aby był ze wszystkich stron widoczny. Mężowie zaufania będą zasiadali przy stole komisji. Na stole należy ustawić urnę wyborczą, która powinna być tak zbudowana, żeby bez otwierania urny nie można było wydobywać z niej kart do głosowania.

2. Egzemplarz niniejszej ordynacji wyborczej powinien znajdować się na stole komisji do publicznego użytku.

3. Przed rozpoczęciem głosowania komisja i mężowie zaufania powinni się przekonać, czy urna jest próżna. Od tej chwili aż do ukończenia głosowania urny w żadnym wypadku otwierać nie wolno.

Art. 70.

1. Głosowanie odbywa się za pomocą kart do głosowania. Karty do głosowania powinny być koloru białego. Karta zawierać ma jedynie wyrażony słowami lub cyframi numer listy kandydatów, na którą wyborca oddaje swój głos.

2. Numer może być odbity mechanicznie lub pisany.

P. S. L. (WYZWOLENIE).

W ustępie 1 zdanie drugie skreślić.

Art. 71.

1. Karty do głosowania będą wkładane do kopert ostemplowanych stemplem przewodniczącego Okręgowej Komisji Wyborczej. Koperty powinny być sporządzone z papieru nieprzejrzystego w formacie 9×12 cm.

2. Wszystkie koperty, przeznaczone dla jednego obwodu głosowania, powinny być jednakowej barwy.

3. Koperty nie będą oznaczone żadnym znakiem odróżniającym oprócz stempla.

4. Kopert ostemplowanych dostarcza przewodniczący Okręgowej Komisji Wyborczej na koszt państwa.

Art. 72.

Głosowanie rozpoczyna się o godzinie 9 rano i trwa bez przerwy do godziny 9 wieczorem.

Art. 73.

1. Głosowanie odbywa się publicznie w następujący sposób. Wyborca, zbliżywszy się do stołu, przy którym zasiada komisja wyborcza, wymienia swe nazwisko i imię. Po sprawdzeniu przez członka, prowadzącego protokół, czy imię i nazwisko wymienione znajduje się w spisie wyborców, wyborca otrzymuje ostemplowaną kopertę do głosowania, wkłada w nią kartę do głosowania i wręcza przewodniczącemu komisji, który, sprawdziwszy stempel na kopercie i nie zaglądając do jej wnętrza, wrzuca ją do urny wyborczej. Jednocześnie członkowie komisji obok nazwiska wyborcy w obu egzemplarzach spisu zaznaczają, że tenże swój głos oddał.

2. Wyborcy, którzy z powodu ułomności cielesnej nie mogą wykonać czynności, w tym artykule określonych, mogą się posługiwać pomocą osoby swego zaufania.

Art. 74.

Przewodniczący nie może przyjąć karty do głosowania, którąby wyborca pragnął oddać bez włożenia jej do koperty urzędowej, również nie przyjmie przewodniczący kopert, oznaczonych jakimkolwiek znakiem, poza stemplem urzędowym.

Art. 75.

1. Każdy członek komisji i każdy mąż zaufania może wystąpić z zarzutem co do tożsamości osoby głosującego. Zarzuty te mogą być czynione tylko dopóty, dopóki osoba, o którą chodzi nie oddała głosu.

2. W takim wypadku, przewodniczący komisj wyborczej za zgodą komisji może zażądać od głosującego udowodnienia tożsamości jego osoby; jeśli osoba, której tożsamość została zakwestjonowana, nie przedstawi dokumentów, uznanych za wystarczające przez komisję, może się powołać na świa-

dectwo dwuch świadków, osobiście znanych choćby jednemu członkowi komisji. Nazwiska tych świadków i nazwisko członka komisji, znającego ich osobiście, będą zaznaczone w protokóle komisji.

3. Od decyzji komisji w sprawie tożsamości wyborcy niema odwołania.

4. W razie niejednomyślności powyższych orzeczeń komisji należy zaznaczyć to w protokóle.

Art. 76.

1. Gdyby komisji przedłożono wyrok Sądu Najwyższego, iż wyborca został niezgodnie z prawem wpisany do spisu wyborców, komisja nie dopuści wyborcy do oddania głosu i wykreśli go z listy.

2. Gdyby komisji przedłożono wyrok Sądu Najwyższego, iż wyborca został niezgodnie z prawem pominięty w spisie wyborców, komisja zarządzi wpisanie go do spisu wyborców, poczem dopuści go do oddania głosu.

3. Wszelkie wypadki tego rodzaju powinny być w protokóle komisji zaznaczone.

Art. 77.

Głosowania przerywać nie wolno. Gdyby wskutek wydarzeń siły wyższej czynności wyborcze były na czas przejściowy wręcz uniemożliwione, komisja wyborcza może przedłużyć głosowanie lub odroczyć je do dnia następnego. Zarządzenie takie musi być natychmiast ogłoszone publicznie w sposób, w danym miejscu używany.

Art. 78.

W razie przerwania głosowania komisja wyborcza opieczętowuje akta wyborcze i urnę wyborczą i oddaje je na przechowanie przewodniczącemu pod jego osobistą odpowiedzialnością. Po ponownem podjęciu głosowania należy protokólarnie stwierdzić, czy pieczęcie były nie naruszone.

Art. 79

1. Z uderzeniem godziny 9 wieczorem przewodniczący nakazuje zamknięcie lokalu wyborczego. Odtąd mogą głosować tylko wyborcy, którzy przed uderzeniem godziny 9 weszli do lokalu.

2. Jeżeli wszyscy wyborcy, wpisani do spisu wyborców, oddali swoje głosy, może komisja także przed godziną 9 uznać głosowanie za ukończone.

ROZDZIAŁ X.

Ustalenie wyniku głosowania w obwodzie.

Art. 80.

Natychmiast, po zamknięciu głosowania uskutecznia komisja obliczenie wyniku w obecności mężów zaufania, względnie ich zastępców.

Art. 81.

1. Przewodniczący otwiera urnę wyborczą, poczem liczy koperty, w niej złożone, nie otwierając ich.

2. Jednocześnie ustala się na podstawie notatek w spisie wyborców liczbę wyborców, którzy głosowali.

3. Gdyby liczba ta mimo kilkakrotnego liczenia różniła się od liczby kopert, wyjętych z urny, należy to zaznaczyć w protokóle, podając okoliczności, mogące wyjaśnić przyczynę powyższej niezgodności.

Art. 82.

1. Po ukończeniu tej czynności Komisja Obwodowa przystępuje niezwłocznie do obliczenia głosów, oddanych na poszczególne listy kandydatów.

2. W tym celu jeden z członków komisji otwiera kopertę każdą z osobna, wyjmuje z niej kartę do głosowania i po wglądnięciu w nią podaje przewodniczącemu, który odczytuje głośno treść karty, poczem, okazawszy ją mężom zaufania, oddaje ją wraz z kopertą innemu członkowi komisji do sprawdzenia i przechowania aż do ukończenia obliczenia. Podczas odczytywania przez przewodniczącego dwaj członkowie komisji czynią odpowiednie zapiski na formularzach obliczeniowych, dostarczonych na koszt Skarbu Państwa przez Ministra Spraw Wewnętrznych. Po ukończeniu tych czynności oblicza się na obydwóch formularzach liczby głosów, przypadające na poszczególne listy. Liczby te na obydwóch formularzach powinny zgadzać się ze sobą i mają odpowiadać liczbie ważnie oddanych głosów.

3. Obydwie listy powinny być podpisane przez wszystkich członków komisji i dołączone do protokółu.

Art. 83.

1. Nieważne są: 1) karty do głosowania, włożone do koperty, urzędownie nie ostemplowanej lub też do koperty, oznaczonej znakiem odróżniającym, 2) karty do głosowania puste, 3) karty do głosowania, wypełnione niezgodnie z przepisem art. 70, tudzież karty koloru oczywiście innego niż biały, 4) karty do głosowania, znalezione w kopercie w liczbie większej, niż jedna, o ile nie opiewają na jeden i ten sam numer, gdyż wówczas liczą się za jedną, 5) karty do głosowania, nie opiewające na jedną z ważnie zgłoszonych okręgowych list kandydatów.

2. W wypadku wszakże, wymienionym pod liczbą 4, jeżeli wszystkie karty opiewają na jeden i ten sam numer. liczą się one za jedną, a jednobrzmiące duplikaty przewodniczący niezwłocznie zniszczy, o czem zaznacza się w protokóle komisji.

Art. 84.

Karty do głosowania, o których ważności decydowała komisja, należy oznaczyć na odwrotnej stronie numerami porządkowemi i osobno zapakowane i opieczętowane dołączyć do protokółu. W protokóle należy podać powody, dla których karta uznaną została za ważną lub nieważną. Jeżeliby powodem unieważnienia karty do głosowania była wadliwość koperty, należy dołączyć do karty także kopertę, oznaczywszy ją numerem porzadkowym odnośnej karty.

Art. 85.

Wszystkie oddane podczas głosowania karty, nie podpadające pod przepisy artykułu 84, komisja wyborcza starannie zapakuje. Na opakowaniu należy umieścić napis, wskazujący obwód głosowania, z którego karty pochodzą.

Art. 86.

1. Z czynności swoich Obwodowa Komisja Wyborcza spisuje protokół według wzoru, ustalonego przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

2. W protokóle tym musi być uwidoczniona: 1) liczba osób, mających prawo wybierania według spisu wyborców, który służył za podstawę głosowania, 2) liczba wyborców głosujących, 3) liczba głosów nieważnych w myśl art. 83, 4) liczba gło-

sów ważnych, 5) liczba głosów, ważnie oddanych na poszczególne listy kandydatów, przyczem wyszczególnić należy, ile z nich było kwestjonowanych.

3. Protokół musi być podpisany przez wszystkich obecnych członków komisji i mężów zaufania, a następnie łącznie z kartami do głosowania oraz ze spisami wyborców, użytemi podczas głosowania, ma być odesłany niezwłocznie do Okręgowej Komisji Wyborczej.

4. Każdy członek Komisji lub mąż zaufania, jeśli uważa, że protokół nie jest zgodny z rzeczywistością, ma prawo podyktować swoje oświadczenie w tej mierze lub złożyć je na piśmie.

5. Oświadczenie to musi być dołączone do protokółu.

ROZDZIAŁ XI.

Ustalenie i ogłoszenie wyniku wyborów w okręgach wyborczych i w państwie.

Art. 87.

1. Posiedzenie Okręgowej Komisji Wyborczej w celu ustalenia wyników głosowania odbywa się najpóźniej na trzeci dzień po głosowaniu.

2. Przewodniczący komisji oznacza posiedzenie na dzień i godzinę, w której można oczekiwać nadejścia protokółów wyborczych ze wszystkich obwodów głosowania, i zawiadamia o miejscu i czasie tego posiedzenia conajmniej na 24 godzin przed terminem wszystkich członków komisji, pełnomocników i zastępców tychże.

Art. 88.

1. Okręgowa Komisja Wyborcza przegląda protokóły Obwodowych Komisji Wyborczych w miarę ich napływania i bada, czy uchwały komisji co do ważności kart głosowania są zgodne z przepisami art. 83 tudzież, czy w liczbach, podanych według przepisu art. 86 ust. 2 w protokóle Obwodowej Komisji Wyborczej niema widocznych błędów arytmetycznych.

2. Jeżeliby uchwały Komisji Obwodowej były niezgodne z przepisami art. 83 uskuteczni Komisja Okręgowa odpowiednie sprostowanie wyników głosowania, ustalonych przez Obwodową Komisję Wyborczą. Widoczne błędy arytmetyczne poprawi Komisja Okręgowa, o ile to na podstawie protokółu lub spisu wyborców jest możliwe.

3. Jeżeliby pozatem przeprowadzenie wyborów w obwodzie nasuwało pewne wątpliwości, zaznaczy je Komisja Okręgowa w swym protokóle—nie może jednak sprostować wyników głosowania ustalonych przez Komisję Obwodową.

Art. 89.

1. Po nadejściu wyników głosowania z całego okręgu wyborczego zestawi je Komisja Okręgowa według odpowiedniego formularza, podając dla każdego obwodu głosowania, a następnie dla każdego powiatu i dla całego okręgu wyborczego:

1) liczbę osób, uprawnionych do głosowania,
2) liczbę głosujących,
3) liczbę głosów nieważnych według uchwał Komisji Obwodowych,
4) liczbę głosów nieważnych według uchwał Komisji Okręgowych (ostateczną liczbę głosów nieważnych),
5) ostateczną liczbę głosów ważnych,
6) liczbę głosów ważnych, oddanych na każdą ważnie zgłoszoną listę kandydatów.

2. Obliczenie to będzie sporządzone w dwuch egzemplarzach i powinno być podpisane przez wszystkich obecnych członków komisji i dołączone do protokółu.

3. Zestawianie wyników obliczania może być przerwane jedynie z powodu wydarzeń siły wyższej, uniemożliwiających te czynności. Postanowienia art. 78 co do opieczętowania i przechowania aktów mają tu zastosowanie.

Art, 90.

1. Ustaliwszy wyniki głosowania w całym okręgu wyborczym, oblicza komisja przedewszystkiem dzielnik wyborczy.

2. W tym celu dzieli się sumę głosów ważnie oddanych razem na wszystkie ważnie zgłoszone w okręgu listy kandydatów przez liczbę mandatów, przypadających w spisie okręgów wyborczych na dany okrąg.

3. Otrzymana w ten sposób liczba bez ułamka jest dzielnikiem wyborczym.

4. Następnie dzieli się przez dzielnik wyborczy liczbę głosów, ważnie oddanych na każdą ważnie zgłoszoną listę kandydatów.

5. Każdej liście przyznaje komisja tyle mandatów, ile razy dzielnik wyborczy mieści się w liczbie głosów, na nią oddanych.

P. P. S.

Artykuł ten ma brzmieć: „Ustaliwszy wyniki głosowania w całym okręgu wyborczym, oblicza komisja przedewszystkiem dzielnik wyborczy i rozdziela mandaty poselskie między poszczególne listy. W tym celu dzieli się liczbę głosów, oddaną na każdą listę poszczególną, kolejno przez 1, 2, 3, 4 i t. d. aż do tej chwili, gdy z otrzymanych w ten sposób ilorazów da się uszeregować tyle kolejno największych liczb, ile mandatów przypada danemu

6. Głosy, których liczba nie wystarcza do przyznania mandatu lub też do przyznania jeszcze jednego mandatu więcej, stanowią niezużyte resztki głosów. Resztki te, o ile pochodzą z list, które zgłosiły zgodnie z przepisami (art. 57) swoje przyłączenie do jednej z ważnie zgłoszonych list państwowych, przypadają na rzecz tej listy.

7. Tak samo przekazuje się Państwowej Komisji Wyborczej do obsadzenia te mandaty, które pozostały w okręgu nieobsadzone.

okręgowi wyborczemu. Każda lista kandydatów otrzyma tyle mandatów, ile razy najniższa liczba w szeregu, stanowiąca dzielnik wyborczy pomieści się w liczbie głosów, oddanych na poszczególną listę. Niezużyte rosztki głosów list poszczególnych komisja przekazuje Państwowej Komisji Wyborczej dla dołączenia do odnośnej listy państwowej. Resztki głosów listy, która nie jest przyłączona do żadnej listy państwowej, po opieczętowaniu zostają przesłane do Generalnego Komisarza Wyborczego".

Art. 91.

1. Okręgowa Komisja Wyborcza spisuje ze swoich czynności protokół. W protokóle uwidocznione powinny być wszystkie obliczenia, dokonane w celu stwierdzenia wyniku wyborów, a nie uwidocznione w formularzu, wymienionym w art 89.

2. Wzór protokółu ustali Minister Spraw Wewnętrznych.

Art. 92.

1. Po ustaleniu treści protokółu przewodniczący Okręgowej Komisji Wyborczej ogłasza na publicznem posiedzeniu komisji wyborczej rezultaty wyborów, a więc liczbę głosów ważnych, oddanych w całym okręgu wyborczym wogóle na poszczególne listy, imiona i nazwiska wybranych posłów, liczby nie zużytych resztek głosów, przypadających na państwowe listy kandydatów, wreszcie liczbę mandatów, które pozostały w okręgu nie obsadzone.

2. Przewodniczący zarządzi bezzwłoczne ogłoszenie wszystkich tych danych w dziennikach i w inny sposób, używany zwykle w danej miejscowości, poczem dla każdego z wybranych posłów wystawia list wierzytelny, podpisany przez obecnych członków komisji wyborczej.

3. List wierzytelny ma zawierać:
   1) numer i nazwę okręgu wyborczego,
   2) dzień wyborów,
   3) imię i nazwisko, wiek, zawód i miejsce zamieszkania osoby, wybranej na posła.

4. Poseł może podjąć list wierzytelny w ciągu 5 dni od dnia ogłoszenia wyborów u przewodni-

czącego Okręgowej Komisji Wyborczej. Listy wierzytelne, niepodjęte w tym terminie, przesyła przewodniczący do Biura Sejmowego.

5. List wierzytelny zastępuje wybranemu legitymację poselską do chwili jej otrzymania.

Art. 93.

1. Po wystawieniu listów wierzytelnych protokół odczytuje się, poczem podpisują go wszyscy obecni członkowie komisji i pełnomocnicy.

2. Protokół wraz z formularzami wymienionymi w art. 89 tudzież z protokółami Obwodowych Komisji Wyborczych należy opieczętować i przesłać bezzwłocznie Generalnemu Komisarzowi Wyborczemu.

3. Karty do głosowania oraz wszelkie inne akta wyborcze, zarówno Okręgowej jak i Obwodowej Komisji Wyborczej, będą osobno opieczętowane, opatrzone napisem oznaczającym zawartość i przesłane Prezesowi Sądu Okręgowego, właściwego dla siedziby Okręgowej Komisji Wyborczej.

4. W razie wniesienia protestu przeciwko wyborowi będą akta te odesłane do Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego.

5. Akta te należy przechowywać do końca okresu wyborczego.

6. Odpis protokółu, uwierzytelniony przez przewodniczącego Okręgowej Komisji Wyborczej, przesyła się do Biura Sejmowego.

7. Taki sam odpis protokółu wraz z odpisem formularza, wymienionego w art. 89, prześle przewodniczący do Głównego Urzędu Statystycznego.

Art. 94.

1. Po ostatecznym ustaleniu wyniku wyborów we wszystkich okręgach wyborczych, oblicza Państwowa Komisja Wyborcza, ile mandatów pozostało nie obsadzonych we wszystkich okręgach wyborczych, przyczem wolno jej dostrzeżone oczywiste pomyłki rachunkowe dla swego użytku sprostować.

2. Mandaty te przypadają do podziału między zgłoszone ważnie państwowe listy kandydatów, przyczem jednak pozostają nie uwzględnione listy państwowe takich grup wyborców (stronnictw), które z przyłączonych do danej listy państwowej list okręgowych nie przeprowadziły w całem państwie posłów conajmniej w 3 okręgach wyborczych.

1) ZW. LUD. NAR. i P. S. L.

W ustępie 2 cyfrę „3" zastąpić—„8".

2) NAR. CHRZ. KL. ROB.

W ustępie 2 cyfrę „3" zastąpić—„5".

3) P. P. S.

Ustęp 1 ma brzmieć: „Po ostateczym ustaleniu wyniku wyborów we wszystkich okręgach wyborczych Państwowa

Komisja Wyborcza zlicza dla każdej listy państwowej nie zużyte resztki głosów wszystkich tych list okręgowych, które zgłosiły zgodnie z przepisami art. . . . swoje do niej przystąpienie, następnie rozdziela mandaty państwowe między poszczególne listy według tego samego sposobu, jak w art. 91".

Ustęp 2 skreślić.

Art. 95.

1. Komisja ustała według odpowiedniego formularza ilu posłów zostało wybranych w całem państwie ze wszystkich tych list ogręgowych, które zgłosiły zgodnie z przepisami art. 57 swoje przyłączenie do poszczególnych list państwowych.

2. Następnie zlicza komisja według odpowiedniego formularza dla każdej listy państwowej, wchodzącej w myśl przepisu art. 94 w rachubę, nie zużyte resztki głosów wszystkich tych list okręgowych, które zgłosiły swoje przyłączenie do poszczególnych list państwowych. Nareszcie komisja zlicza razem sumy państwowe głosów wszystkich tych list państwowych i dzieli otrzymaną sumę przez powiększoną o jeden liczbę mandatów, pozostających do podziału przez komisję.

3. Otrzymana w ten sposób liczba bez ułamka jest państwowym dzielnikiem wyborczym.

4. Obliczone według ustępu drugiego sumy powyższe głosów poszczególnych list państwowych dzieli się przez dzielnik wyborczy i przydziela się każdej z tych list tyle mandatów, ile razy dzielnik wyborczy mieści się w sumie danej listy, z tem atoli ograniczeniem, iż żadna lista nie może przy tem obliczeniu otrzymać więcej mandatów, niż wynosi połowa liczby posłów, wybranych w całem państwie z list okręgowych, przyłączonych do tejże listy państwowej.

1) P. P. S.

Artykuł ten skreślić.

2) ZW. POS. NAR. ŻYD.

W ustępie 2 poczynając od zdania „Nareszcie zbiera i t. d." umieścić co następuje „Otrzymane w ten sposób liczby nie zużytych głosów poszczególnych grup wyborczych dzieli się kolejno przez 1, 2, 3 i t. d. aż do tej chwili, gdy z otrzymanych ilorazów da się uszeregować tyle kolejno największych liczb, ile mandatów pozostało do obsadzenia. Każda lista państwowa otrzyma tyle mandatów, ile razy najniższa liczba w szeregu stanowiąca dzielnik wyborczy, pomieści się w liczbie nie zużytych resztek głosów, przydzielonych poszczególnym listom państwowym.

3) ZW. POSŁ. NAR. ŻYD.

W razie odrzucenia poprawki 2 skreślic wyrazy w ustępie 4 poczynając od słów „z tem atoli ograniczeniem i i. d." aż do końca ustępu skreślić.

4) NAR. PAR. ROB. i P. P. S.

W ustępie 4 w wierszu czwartym od końca zamiast słów „niż wynosi połowa liczby i t. d." wstawić „niż wynosi ogólna liczba posłów, wybranych i t. d." jak w druku.

Art. 96.

1. Gdyby po uskutecznieniu powyższego podziału okazało się, iż nie wszystkie mandaty, pozostające do obsadzenia, przez Państwową Komisję Wyborczą, zostały przydzielone, obliczy komisja dla każdej listy państwowej, wchodzącej w rachubę według przepisów art. 94, ilu posłów zostało wybranych razem z danej listy państwowej i ze wszystkich list okręgowych, przyłączonych do niej.

2. Otrzymane w ten sposób liczby mandatów poszczególnych grup wyborczych (stronnictw) pisze się obok siebie, poczynając od najwyższej, a kończąc na najniższej, następnie zaś dzieli się te liczby kolejno przez 1, 2, 3 i t. d., tak długo aż z otrzymanych w ten sposób ilorazów da się uszeregować tyle kolejno największych liczb, ile mandatów pozostało jeszcze do rozdzielenia przez Państwową Komisję Wyborczą.

3. Każda państwowa lista kandydatów, wchodząca w rachubę, otrzyma tyle dalszych mandatów poselskich, ile przypada jej liczb z pośród ustalonego w powyżej przepisany sposób szeregu liczb kolejno największych.

4. Gdyby kilka list wykazało ilorazy równe ostatniej z uszeregowanych w powyżej podany sposób liczb i list tych było więcej, niż mandatów do dyspozycji, należy dać pierwszeństwo liście ugrupowania, które przeprowadziło w okręgach i z drugiego obliczenia (art. 95) więcej posłów, gdyby zaś wchodzące w grę ugrupowania przeprowadziły równą ilość posłów, rozstrzyga między niemi los, wyciągnięty przez Generalnego Komisarza Wyborczego na posiedzeniu Państwowej Komisji Wyborczej.

1) P. P. S., ZW. POSŁ. NAR. ŻYD.

Art. ten. skreślić.

2) ZW. POSŁ. NAR. ŻYD.

W razie odrzucenia poprawki 1 do art. 96 oraz poprawki 3 do art. 95 ustęp 1 art. 96 powinien brzmieć: „Gdyby po uskutecznieniu powyższego podziału okazało się, iż nie wszystkie mandaty, pozostające do obsadzenia, przez Państwową Komisję Wyborczą zostały przydzielone, obliczy komisja dla każdej listy państwowej, i, wchodzącej w rachubę według przepisów art. 95, ile resztek głosów zostało nie zużytych po dokonaniu drugiego obliczenia.

W ustępie zaś 2 zdanie „Otrzymane w ten sposób liczby mandatów poszczególnych grup wyborczych“ zastąpić zdaniem: „Otrzymane w ten sposób sumy nie użytych resztek głosów poszczególnych grup wyborczych“ a dalej jak w druku.

Art. 97.

Państwowa Komisja Wyborcza spisuje ze swoich czynności protokół i ogłasza wynik wyborów w Monitorze Polskim. Przepisy art. 91, 92 i 93 ust. 1 i 4 mają i tutaj zastosowanie.

Art. 98.

1. Posłami z listy okręgowej lub państwowej zostają osoby, wymienione z kolei na tylu pierwszych miejscach listy kandydatów, ile tejże przypada mandatów poselskich.

2. Jeżeli na listy okręgowe przypada więcej mandatów poselskich, aniżeli jest na nich kandydatów, przechodzą mandaty poselskie nie obsadzone z tych

list na rzecz listy państwowej, do której dana lista okręgowa zgłosiła swe przyłączenie. Odnośne mandaty należy uwzględnić przy obliczeniu, dokonywanem w myśl art. 96 ust. 1.

3. Jeżeli liście państwowej zostanie przydzielonych więcej mandatów aniżeli lista ma kandydatów, należy przydzielić mandaty nie obsadzone, po jednym, tym listom okręgowym, przyłączonym do danej listy, które wykazują z kolei najwyższe nie zużyte resztki.

Art. 99.

1. Jeżeli jedna i ta sama osoba została wybraną równocześnie z kilku list okręgowych albo z listy państwowej i z listy okręgowej, winna oświadczyć na ręce Generalnego Komisarza Wyborczego najpóźniej w ciągu tygodnia po ogłoszeniu wyniku wyborów z listy państwowej w Monitorze Polskim, który mandat przyjmuje.

2. Jeżeliby takie oświadczenie nie zostało w terminie tym złożone, należy uważać osobę tę za wybraną z listy okręgowej, a powołać zastępcę w myśl art. 100 z listy państwowej, a jeśliby wybraną była z kilku list okręgowych, należy ją uważać za wybraną z tej listy, której dzielnik wyborczy jest większy, zaś w razie równości dzielników—według losu.

Art. 100.

1. Ogłaszając wynik wyborów, ogłosi przewodniczący Okręgowej, a względnie Państwowej Komisji Woborczej, osoby, wymienione po wybranych posłach na dalszych miejscach na liście—zastępcami posłów, a to w kolejności, w jakiej na liście są umieszczone.

Każdemu zastępcy przysługuje prawo ustąpienia pierwszeństwa swemu bezpośredniemu następcy na liście, jednak bez przymusowego zrzeczenia się prawa zastępstwa.

Zastępcy posłów zostają posłami na wypadek unieważnienia (art. 108) lub wygaśnięcia mandatu (art. 112) posłów z tej samej listy. Przepisy art. 98 i 99 mają i tu analogiczne zastosowanie.

ROZDZIAŁ XII.

Koszty wyborów.

Art. 101.

1. Dostarczeniem lokalu, urny, sprzętów i przyborów do pisania dla Komisji Wyborczej Obwodowej i Okręgowej zajmuje się na swój koszt gmina, w obrębie której komisja urzęduje.

2. Gmina ponosi również koszt sporządzenia spisu wyborców (art. 32) i djet (art. 28) członków komisji obwodowych, wybranych przez radę gminną.

3. Wszystkie inne wydatki, połączone z przeprowadzeniem wyborów, ponosi Skarb Państwa, który też dostarcza formularzy na listy wyborcze i wszelkich innych formularzy, przepisanych w niniejszej ordynacji wyborczej.

4. Wykaz wydatków, które mają być pokryte przez Skarb, komisje wyborcze przesyłają Ministrowi Spraw Wewnętrznych najpóźniej w trzy miesiące po dniu wyborów.

Art. 102.

Wszelkie pisma w sprawach wyborczych, zwłaszcza zaś podania stron w postępowaniu reklamacyjnem (art. 35 — 41), zgłoszenia list kandydatów i potwierdzenia podpisów na tych zgłoszeniach, wszelkie protokóły, oświadczenia i t. d. są wolne od jakichkolwiek stempli i należytości.

ROZDZIAŁ XIII.

Sprawdzanie ważności wyborów.

Art. 103.

1. W ciągu czternastu dni od ogłoszenia wyniku wyborów (art. 92 względnie 97) każdy wyborca może wnieść protest przeciwko wyborowi posła lub wyborom.

2. Protest przeciwko wyborowi posła z listy okręgowej lub też przeciwko wyborom w okręgu ma być wniesiony na piśmie lub ustnie do protokółu, na ręce przewodniczącego Okręgowej Komisji Wyborczej.

3. Protest zaś przeciwko wyborowi posła z listy państwowej lub też przeciwko ustalonym przez

Komisję Państwową wynikom wyborów ma być na piśmie wniesiony na ręce Generalnego Komisarza Wyborczego.

Art. 104.

1. Przewodniczący Okręgowej Komisji Wyborczej, a względnie Generalny Komisarz Wyborczy, ogłasza niezwłocznie w Monitorze Polskim i w dziennikach miejscowych o wniesieniu protestu, wyznaczając 14-dniowy od dnia ogłoszenia termin do wnoszenia zarzutów przeciwko treści tegoż.

2. Przed upływem oznaczonego terminu wolno każdemu wyborcy przeglądać protest w lokalu komisji i czynić z niego odpisy.

3. Następnie protest wraz z wniesionemi zarzu. tami przesyła się do Sądu Najwyższego, odpis zaś jego do Biura Sejmowego.

Art. 105.

1. Nie zaczepione protestem mandaty poselskie mogą być jedynie z powodu braku prawa wybieralności zakwestjonowane w ciągu 3 pierwszych posiedzeń Sejmu trybem, przepisanym dla nagłych wniosków poselskich.

2. Mandaty nie zaprotestowane i nie zakwestjonowane przyjmuje Sejm do wiadomości bez dyskusji

3. W razie zakwestjonowania mandatu Sejm uchwałą przekazuje sprawę do zbadania i rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu.

Art. 106.

1. O ważności wyborów zaprotestowanych lub przez Sejm zakwestjonowanych rozstrzyga Sąd Najwyższy.

2. Sąd Najwyższy rozstrzyga w sprawach wyborczych w komplecie 3-ch sędziów na posiedzeniu jawnem po wysłuchaniu prokuratora i interesowanych.

3. Postępowanie w sprawach wyborczych jest wolne od wszelkich opłat.

Art. 107.

Do chwili kiedy protest lub zakwestjonowanie zostaną rozstrzygnięte przysługuje posłowi, zaopatrzonemu w list wierzytelny, prawo wstępu do Izby i udziału w jej pracach.

Art. 108.

Sąd Najwyższy unieważni wybór posła lub wybory zaprotestowane:

1) jeżeli zostanie stwierdzone, iż w danym okręgu wyborczym dopuszczono się przy wyborach przekupstw, wymuszeń, fałszu lub jakichkolwiek podejść w rozmiarach zdolnych zmienić wynik wyborów;
2) jeżeli wybory przeprowadzone zostały niezgodnie z przepisami niniejszej ustawy, a uchybienia popełnione mogły wpłynąć na wynik wyborów.

Art. 109.

Unieważniając wybory, Sąd Najwyższy jednocześnie orzeka, czy głosowanie, względnie wybory, mają być unieważnione w całym okręgu wyborczym, czy też tylko w niektórych obwodach głosowania.

Art. 110.

1. W razie unieważnienia głosowania i wyborów stosownie do art. 108 i 109 niniejszej ustawy Minister Spraw Wewnętrznych zarządza w ciągu 14 dni od daty unieważnienia wybory ponowne w tym okręgu lub obwodzie, w którym głosowanie zostało unieważnione.

2. Wybory te przeprowadzać mogą te same komisje na podstawie tych samych spisów wyborców, co wybory pierwsze, chyba że uchybienia, w art. 108 wymienione, odnoszą się do komisji lub spisów, w których to wypadkach należy bezzwłocznie założyć nowe spisy, względnie w sposób, ustawą tą przepisany, wybrać nową komisję.

Art. 111.

1. Jeżeli stosownie do art. 110 odbędą się wybory ponowne Państwowa Komisja Wyborcza na podstawie ich wyników przystąpi niezwłocznie do rewizji obliczeń, dokonanych na mocy art. 94—96.

2. Jeżeliby wskutek wyniku obliczeń przypadało na pewną listę państwową więcej mandatów niż dotychczas, należy mandaty przyznane dodatkowo danej liście obsadzić według art. 98 ust. 2. Gdyby natomiast przypadało na pewną listę państwową mniej mandatów niż dotychczas, uzna Państwowa Komisja Wyborcza odpowiednią liczbę mandatów

za unieważnione. Co do kolejności w ustępowaniu posłów z danej listy, obowiązuje zasada, iż ten, który został posłem na ostatniem miejscu ustępuje pierwszy, następnie zaś ustępuje ten, który został posłem na przedostatniem miejscu i t. d.

3. W tym ostatnim wypadku posłowie, tracący mandaty, pozostają na odpowiedniej liście zastępców w poprzedniej kolei.

ROZDZIAŁ XIV.

Wygaśnięcie mandatu posła.

Art. 112.

1. Mandat posła wygasa w razie: 1) śmierci posła, 2) zrzeczenia się mandatu, 3) utraty prawa wybieralności, 4) zajścia wypadku, przepisanego w ust. 2 art. 115, 5) odmówienia złożenia ślubowania, przepisanego w art. 20 Konstytucji, 6) objęcia przez posła płatnej służby państwowej, z wyjątkiem stanowiska ministra, podsekretarza stanu lub profesora wyższych uczelni, 7) przyjęcia lub zatrzymania przez posła stanowiska odpowiedzialnego redaktora, 8) zajścia wypadków, przewidzianych w art. 22 Ustawy Konstytucyjnej z dnia 17 marca 1921 r., (Dz. U. R. P. Nr 44, poz. 267).

2. Korzystanie z reformy rolnej przez nabycie działki gruntu nie podpada pod przepisy art. 22 Ustawy Konstytucyjnej.

Art. 113.

W razie zajścia okoliczności, powodujących wygaśnięcie mandatu poselskiego stosownie do art. 112 niniejszej ustawy, władze, stwierdzające te okoliczności, obowiązane są o tem zawiadomić Marszałka Sejmu.

Art. 114.

Wygaśnięcie mandatu poselskiego stwierdza Sejm.

Art. 115.

1. Jeżeli ta sama osoba zostanie wybrana na posła i senatora, powinna złożyć na ręce Generalnego Komisarza Wyborczego oświadczenie, który mandat przyjmuje. Przed złożeniem tego oświadczenia nie może osoba ta wstąpić ani do Sejmn ani do Senatu.

2. Po upływie 3 miesięcy od dnia wyborów brak takiego oświadczenia powoduje wygaśnięcie obu mandatów.

Art. 116.

1. W wypadkach unieważnienia lub wygaśnięcia mandatu posła Państwowa Komisja Wyborcza ogłasza o wstąpieniu na jego miejsce kolejnego zastępcy posła i wystawia mu list wierzytelny.

2. Jeżeli okręgowa lista zastępców zostanie wyczerpaną, należy mandat obsadzić z listy państwowej w sposób, w art. 98 ust. 2 przepisany.

3. Jeżeli także i lista państwowa zostanie wyczerpaną, a również jeśli wyczerpana lista okręgowa do żadnej listy państwowej nie była przyłączoną, mandat do końca kadencji pozostanie nie obsadzonym.

ROZDZIAŁ XV.

Wykonanie ustawy.

Art. 117.

Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy tracą swoją moc obowiązującą:

1) dekret z dnia 28 listopada 1918 r. o ordynacji wyborczej do Sejmu Ustawodawczego (Dz. Pr. P. P. Nr 18 poz. 46);
2) dekret z dnia 28 listopada 1918 r. o wyborach do Sejmu Ustawodawczego (Dz. Pr. P. P. Nr 18 poz. 47);
3) dekret z dnia 19 grudnia 1918 r. o przedłużeniu niektórych terminów prekluzyjnych przy wyborach do Sejmu Ustawodawczego (Dr. Pr. P. P. Nr 20 poz. 63);
4) dekret z dnia 26 grudnia 1918 r. o zmianach w ordynacji wyborczej do Sejmu Ustawodawczego (Dz. Pr. P. P. Nr 21 poz. 74);
5) dekret z dnia 11 stycznia 1919 r. o nadaniu praw wyborczych obywatelom, którzy po dniu 5 grudnia 1918 r. powrócili do kraju (Dz. Pr. P. P. Nr 5 poz. 97);
6) dekret z dnia 8 lutego 1919 r. w sprawie zmiany art. 9 ordynacji wyborczej do Sejmu Ustawodawczego (Dz. Pr. P. P. Nr 14 poz. 198);
7) ustawa z dnia 5 kwietnia 1919 r. w przedmiocie zmiany niektórych przepisów ordynacji wyborczej, objętej dekretami poz. 46 i 47, Nr 18 Dz. Pr. P. P. z dnia 6 grudnia 1918 r. celem przeprowadzenia wyborów posłów do Sejmu Ustawodawczego Rzeczypospolitej Polskiej z części ziem polskich

z b. zaboru pruskiego (Dz. Pr. P. P. Nr 30, poz. 253);

8) ustawa z dnia 10 maja 1919 r. w sprawie zmiany niektórych przepisów ordynacji wyborczej z dnia 28 listopada 1918 r. celem przeprowadzenia wyborów w okręgach 33 i 34 (Dz. Pr. P. Nr 40 poz. 294);

9) ustawa z dnia 1 sierpnia 1919 r. o uzupełniających wyborach do Sejmu Ustawodawczego z dalszych części b. zaboru pruskiego (Dz. Pr. P. P. Nr 65, poz. 393), oraz wszelkie rozporządzenia, na ich podstawie wydane.

Art. 118.

Pierwsze wybory do Sejmu i Senatu będą zarządzone na podstawie art. 3 ustawy przechodniej do Konstytucji z dnia 18 maja 1921 r. (Dz. Ust. Rz. P. № 44 poz. 268).

P. S. L. (WYZWOLENIE).

Jako art. 118-a wstawić:

1. Gdyby pierwsze wybory do Sejmu, na podstawie niniejszej ordynacji przeprowadzone, odbyły się przed wprowadzeniem nowej ustawy o gminie wiejskiej, obejmującej całą Rzeczpospolitą, zgromadzenie wyborców obwodu głosowania obiera tajnie lub jawnie 4 członków Obwodowej Komisji Wyborczej.

2. Celem dokonania wyboru 4 członków zwoła przełożony gminy zgromadzenia wyborców obwodu najpóźniej na 15 dzień po dniu ogłoszenia wyborów.

3. Ustępy 1, 2, 4, 5 i 9 art. 22 znajdują zastosowanie.

Art. 119.

Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości.

Art. 120.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

OKRĘGI WYBORCZE DO SEJMU.

Numer Okręgu	POWIATY	Ilość mandatów
1	Miasto stoł. **Warszawa**	16
2	**Warszawa** pow., Radzymin, Mińsk	5
3	**Siedlce**, Sokołów, Węgrów	4
4	**Bielsk**, Ostrów, Wysokie Mazowieckie, Białowieża	5
5	**Białystok**, Sokółka, Wołkowysk	6
6	**Grodno**, Suwałki, Sejny, Augustów	5
7	**Łomża**, Kolno, Ostrołęka, Szczuczyn	5
8	**Ciechanów**, Mława, Pułtusk, Przasnysz, Maków	6
9	**Płock**, Sierpc, Rypin, Płońsk	5
10	**Włocławek**, Nieszawa, Lipno	5
11	**Łowicz**, Kutno, Gostynin, Sochaczew	5
12	Błonie (**Grodzisk**), Skierniewice, Rawa, Grójec	5
13	**Łódź** miasto	8
14	**Łódź** pow., Łask, Sieradz	7
15	**Konin**, Koło, Słupca, Łęczyca	7
16	**Kalisz**, Turek, Wieluń	7
17	**Częstochowa**, Radomsk	6
18	**Piotrków**, Brzeziny	5
19	**Radom**, Końskie, Opoczno	7
20	**Kielce**, Jędrzejów, Włoszczowa	6
21	**Będzin**	6
22	**Sandomierz**, Stopnica, Pińczów	6
23	Iłża (**Wierzbnik**) Kozienice, Opatów	7
24	**Łuków**, Garwolin, Puławy	6
25	Biała **Podlaska**, Radzyń, Konstantynów, Włodawa	4
26	**Lublin**, Chełm, Lubartów	7
27	**Zamość**, Biłgoraj, Tomaszów	5
28	**Krasnystaw**, Hrubieszów, Janów	5
29	**Tczew**, Starogard, Gniew, Kościerzyna, Kartuzy, Wejherowo, Puck	5
30	**Grudziądz** miasto i pow., Świecie, Tuchola, Chojnice, Sępolno	5
31	**Toruń** miasto i pow., Chełmno, Wąbrzeźno, Brodnica, Lubawa, Działdów	5
32	**Bydgoszcz** miasto i pow., Inowrocław, Szubin, Wyrzysk, Strzelno, Żnin	6

Uwaga: Miejscowość oznaczona tłustym drukiem, jest siedzibą Okręgowej Komisji Wyborczej.

Numer Okręgu	P O W I A T Y	Ilość mandatów
33	**Gniezno**, Mogilno, Września, Sroda, Witkowo, Węgrowiec, Oborniki	5
34	**Poznań** miasto	4
35	**Poznań** wschód i zach., Śrem, Kościan, Leszno, Rawicz	5
36	**Szamotuły**, Czarnków, Chodzież, Międzychód, Nowotomyśl, Grodzisk, Wolsztyn, Śmigiel	5
37	**Ostrów**, Odolanów, Ostrzeszów, Kępno, Pleszew, Jarocin, Koźmin, Krotoszyn, Gostyń	6
38	**Huta Królewska**, Bytom miasto i pow., Lubliniec, Tarnowskie Góry.	5
39	**Katowice** miasto i pow., Zabrze, Gliwice	5
40	**Cieszyn**, Bielsk miasto i pow., Pszczyna, Rybnik, Raciborz . . .	7
41	**Kraków** miasto	4
42	**Kraków** pow., Chrzanów, Oświęcim, Podgórze, Olkusz, Miechow.	9
43	**Wadowice**, Biała, Myślenice, Żywiec, Nowy Targ, Spisz, Orawa .	7
44	**Nowy Sącz**, Limanowa, Bochnia, Wieliczka	6
45	**Tarnów**, Pilzno, Brzesko, Dąbrowa, Grybów, Gorlice	7
46	**Jasło**, Ropczyce, Strzyżów, Mielec, Kolbuszowa, Tarnobrzeg . .	7
47	**Rzeszów**, Jarosław, Przeworsk, Łańcut, Nisko	8
48	**Przemyśl**, Dobromil, Sanok, Brzozów, Krosno	7
49	**Sambor**, Stary Sambor, Lisko, Rudki, Mościska, Gródek . . .	7
50	**Lwów** miasto	5
51	**Lwów** pow., Żółkiew, Sokal, Rawa Ruska, Jaworów, Cieszanów .	8
52	**Bóbrka**, Przemyślany, Rohatyn, Żydaczów	5
53	**Stryj**, Drohobycz, Turka, Skole, Dolina, Kałusz	7
54	**Stanisławów**, Tłumacz, Bohorodczany, Nadwórna	5
55	**Kołomyja**, Horodeńka, Śniatyn, Kosów, Peczeniżyn	5
56	**Czortków**, Buczacz, Husiatyn, Borszczów, Zaleszczyki	6
57	**Tarnopol**, Zbaraż, Trembowla, Skałat, Brzeżany, Podhajce . . .	7
58	**Złoczów**, Zborów, Kamionka Strumiłowa, Brody, Radziechów . .	5
59	**Kowel**, Luboml, Włodzimierz Wołyński	5
60	**Łuck**, Horochów	4
61	**Krzemieniec**, Dubno	6
62	**Równo**, Ostróg	5
63	**Brześć Litewski**, Kobryń, Prużany, Kosów, Drohiczyn, Kamień Koszyrski	5
64	**Pińsk**, **Łuniniec**, Sarny	6
65	**Nowogródek**, Stołpce, Nieśwież, Baranowicze, Słonim	7
66	**Lida**, Oszmiana, Wołożyn, Wilejka	8
67	**Wilno** miasto i pow., Troki wraz z pasem neutralnym	6
68	**Święciany**, Brasław, Duniłowicze, Dzisna	6
	Ogółem mandatów	408

Załącznik 3 do N ru 3444

Poprawki do okręgów wyborczych do Sejmu.

Do okręgu Nr 1.

P. S L. (WYZWOLENIE). Zamiast 16 mandatów ma być „15".

Do okręgu Nr 2.

1) P. P. S. Okrąg ten ma obejmować „Warszawę pow., Radzymin, Błonie, Grójec, liczba mandatów 7".

2) ZW. POSŁ. NAR. ZYD. Dodać: „Błonie, Grójec", liczba mandatów 9.

Do okręgu Nr 3.

1) ZW. POSŁ. NAR. ŻYD. Dodać: „Łuków, Garwolin, liczba mandatów 8".

2) P. S. L. (WYZWOLENIE). Zamiast: „Siedlce, Sokołów, Węgrów", liczba mandatów 4 ma być: „Siedlce, Łuków, Sokołów, Węgrów", liczba mandatów 6.

3) P. P. S. Okręg ten ma obejmować: „Siedlce, Sokołów, Węgrów, Mińsk Mazowiecki" liczba mandatów 5, a w razie dodania Łukowa — mandatów 7.

Do okręgu Nr 4.

1) NAR. PAR. ROB. i ZW. POSŁ. NAR. ŻYD. Okrąg ten skreślić.

2) NAR. PAR. ROB. Okrąg ten ma obejmować: „Białystok, Bielsk, Białowieżę, Wołkowysk", liczba mandatów 7.

3) P. S. L. (WYZWOLENIE). Ostrów oznaczyć tłustym drukiem jako siedzibę okręgu.

Do okręgu Nr 5.

1) NAR. PAR. ROB. Okrąg ten ma obejmować: „Grodno, Suwałki, Sejny, Augustów, Sokołka", liczba mandatów 6.

2) ZW. POSŁ. NAR. ŻYD. Dodać: „Białowieżę", liczba mandatów 6.

Do okręgu Nr 6.

NAR. PAR. ROB. Okrąg ten ma obejmowac: „Łomża, Kolno, Ostrołęka, Szczuczyn, Ostrów, Wysokie Mazowieckie", liczba mandatów 8.

Do okręgu Nr 7.

ZW. POSŁ. NAR ŻYD. Dodać: „Ostrów, Wysokie Mazowieckie", liczbę mandatów podnieść do 8.

Do okręgu Nr 9.

1) P. P. S. Okrąg ten ma obejmować: „Płock, Płońsk, Sierpc, Rypin, Lipno", liczba mandatów 6.

2) ZW. POSŁ. NAR. ŻYD. Dodać: „Lipno", liczbę mandatów podnieść do 9.

Do okręgu Nr 10.

1) P. P. S. Okrąg ten ma obejmować: „Włocławek, Nieszawa, Kutno, Gostynin" liczba mandatów 6.

2) ZW. POSŁ. NAR ŻYD. Dodać: „Kutno, Gostynin", liczbę mandatów podnieść do 6.

Do okręgu Nr 11.

1) P. P. S. Okrąg ten ma obejmować: „Łowicz, Sochaczew, Skierniewice, Rawa", liczba mandatów 5.

2) ZW. POSŁ. NAR. ŻYD. Dodac: „Skierniewice, Rawa" liczba mandatów 5.

Do okręgu Nr 12.

ZW. POSŁ. NAR. ŻYD. Okrąg ten skreślić.

Do okręgu Nr 13.

P. S. L. (WYZWOLENIE). Zamiast „8 mandatów" ma być—„7".

Do okręgu Nr 14.

1) P. P. S. Okrąg ten ma obejmować: „Łódź pow., Łask, Brzeziny, Sieradz" liczba mandatów 8.

2) P. S. L. (WYZWOLENIE). Okrąg ten ma obejmować: „Łódź pow., Łask, Brzeziny" liczba mandatów 6.

Do okręgu Nr 16.

1) P. P. S. Okrąg ten ma obejmowac: „Kalisz, Turek, Wieluń", liczba mandatów 7.

2) Okrąg ten ma obejmować: „Kalisz, Turek, Sieradz", liczba mandatów 7.

Do okręgu Nr 17.

1) ZW. POSŁ. NAR. ŻYD. Okrąg ten skreślić.

2) P. S. L. (WYZWOLENIE). Okrąg ten ma obejmować: „Częstochowa, Wieluń", liczba mandatów 6.

Do okręgu Nr 18.

1) P. S. L. (WYZWOLENIE). Okrąg ten ma obejmować: „Piotrków, Radomsk", liczba mandatów 6.

2) ZW. POSŁ. NAR. ŻYD. Dodać: „Radomsk" liczbę mandatów podnieść do 8.

Do okręgu Nr 19.

ZW. POSŁ. NAR. ŻYD Dodać: „Sandomierz" liczbę mandatów podnieść do 9.

Do okręgu Nr 20.

ZW. POSŁ. NAR. ŻYD. Dodać: „Stopnica, Pińczów", liczbę mandatów podnieść do 10.

Do okręgu Nr 21.

1) P. P. S. Liczbę mandatów podnieść do 7.

2) ZW. POSŁ. NAR. ŻYD. Dodać: „Częstochowa" liczbę mandatów podnieść do 10.

Do okręgu Nr 22.

ZW. POSŁ. NAR. ŻYD. Okrąg ten skreślić.

Do okręgu Nr 24.

1) ZW. POSŁ. NAR. ŻYD. Okrąg ten skreślić.

2) Okrąg ten ma obejmować: „Puławy, Garwolin, Lubartów" liczba mandatów 6.

Do okręgu Nr 25.

ZW. POSŁ. NAR. ŻYD. Dodać „Bielsk" liczba mandatów 6.

Do okręgu Nr 26.

1) P. S. L. (WYZWOLENIE). Okrąg ten ma obejmować: „Lublin, Chełm" liczba mandatów 5.

2) ZW. POSŁ. NAR. ŻYD. Zamiast „Chełm" wstawić „Puławy" liczba mandatów ta sama.

Do okręgu Nr 27.

1) P. P. S. Okręgi Nr Nr 27 i 28 połączyć w jeden, liczba mandatów 10.

2) ZW. POSŁ. NAR. ŻYD. Dodać: „Hrubieszów" liczbę mandatów podnieść do 7.

Do okręgu Nr 28.

ZW. POSŁ NAR. ŻYD. Wykreślić: „Hrubieszów" a dodać „Chełm" liczba mandatów 7.

Do okręgu Nr 34.

P S. L. (WYZWOLENIE). Zamiast 4 mandatów ma być 3.

Do okręgu Nr 38.

P. P. S. Okręgi Nr Nr 38 i 39 połączyć w jeden o 10 mandatach.

Do okręgu Nr 41.

1) P. S. L. (WYZWOLENIE). Zamiast 4 mandatów ma być 3.
2) P. P. S.
   a) Okręgi 41 i 42 zmienić w ten sposób by okrąg Nr 41 obejmował; „Kraków miasto, Kraków pow. Podgórze i Miechów" liczba mandatów 7, zaś okrąg 42—„Chrzanów, Oświęcim i Olkusz" liczba mandatów 5;
   b) Na wypadek odrzucenia wniosku a) okrąg 41 powinien mieć 5 mandatów, zaś okrąg Nr 42 dzieli się na dwa okręgi, jeden obejmujący „Kraków pow. Podgórze i Miechów" a drugi obejmujący: „Chrzanów, Oświęcim i Olkusz" 5 mandatów.

Do okręgu Nr 50.

1) P. S. L. (WYZWOLENIE). Zamiast 5 mandatów ma być 4.
2) P. P. S. Zamiast 5 mandatów ma być 6.

Do okręgu Nr 53.

P. S. L. (WYZWOLENIE). Zamiast 7 mandatów ma być 8.

Do okręgu Nr 55.

P. S. L. (WYZWOLENIE). Zamiast 5 mandatów ma być 6.

Do okręgu Nr 58.

P. S, L. (WYZWOLENIE). Zamiast 5 mandatów ma być 6.

Do okręgu Nr 59.

1) P. S. L. (WYZWOLENIE). Zamiast 5 mandatów ma być 6.

2) ZW. POSŁ. NAR. ŻYD. Okręgi Nr Nr 59 i 60 połączyć w jeden o 9 mandatach.

Do okręgu Nr 61.

ZW. POSŁ. NAR. ŻYD. Okręgi Nr Nr 61 i 62 połączyć w jeden o 11 mandatach.

Do okręgu Nr 63.

P. S. L. (WYZWOLENIE). Zamiast 5 mandatów ma być 6.

Załącznik 4 do N-ru 3444.

Poprawka Zw. Lud. Nar.

Dodać do ustawy następujący

„KALENDARZ WYBORCZY".

I. Terminy, obliczane od dnia ogłoszenia wyborów.

Dzień.

3 Wskazanie przez 8 Klubów Poselskich członków Państwowej Komisji Wyborczej i 8 ich zastępców (art. 18).

3 Starosta zaprasza Sejmiki, względnie zebrania, przełożonych gmim dla wyborów (art. 20, ust. 3).

5 Ogłoszenie w gminach podziału na obwody i lokale (art. 29, ust. 1).

6 Ogłoszenie składu i lokalu Państwowej Komisji Wyborczej w Monitorze Polskim (art. 30).

9 Ogłoszenie wyborów w gminach (art. 31 ust. 1).

10 Nominacje przewodniczących i ich zastępców komisji okręgowych przez Generalnego Komisarza Wyborczego oraz 1 członka i 1 zastępcy przez wojewodów (komisarz rządu) art. 20 ust. 1.

10 Wybór 4 członków Okręgowych Komisji Wyborczych przez rady miejskie, względnie sejmiki lub zebrania przełożonych gmin (art. 20, ust. 4).

10 Wybór 3-ch członków obwodowych Komisji przez rady gminne (art. 22 ust. 7).

11 Termin wnoszenia protestów przeciwko wyborom członków Okręgowych Komisji (art. 20 ust. 8).

12 Ogłoszenie w wojewódzkich dziennikach, składu Okręgowych Komisji Wyborczych (art. 20 ust. 1 i 10).

14 Zawiadomienie naczelników gmin o składzie Obwodowych Komisji Wyborczych przez Prezesów Okręgowych Komisji Wyborczych (art. 31 ust. 2).

14 Sporządzenie spisu wyborców przez naczelnika gminy (art. 32 ust. 1).

15 Przesłanie przez naczelników gmin 3-ch egzemplarzy spisu wyborcow przewodniczącym Obwodowych Komisji Wyborczych (art. 34 ust. 1).

18 Komisja Obwodowa przesyła 1 egzemplarz spisu Okręgowej Komisji Wyborczej (art. 34 ust. 3).

18 Wyłożenie spisu wyborców w obwodach (art. 34 ust. 3).

18 Wydanie przez naczelnika gminy zamówionych odbitek spisów wyborców (art. 32 ust. 5).

19 Początek postępowania reklamacyjnego (art. 35 ust. 1).

Dzień.

26 Koniec postępowania reklamacyjnego (art. 35 ust. 4).

30 Ostateczny termin zgłaszania sprzeciwów przeciwko reklamacji o wykreślenie ze spisu (art. 37 ust. 1).

31 Obwodowa Komisja przesyła 2 egz. spisu Komisji Okręgowej (art. 39 ust. 2).

33 Ostateczny termin dosyłania spóźnionych sprzeciwów do Okręgewej Komisji (art. 39 ust. 3).

36 Komisje okręgowe zwracają ostateczne spisy Komisjom Obwodowym (art. 40).

39 Wyłożenie ostateczne spisów wyborców w obwodach (art. 43 ust. 1).

44 Koniec 5-dniowego terminu przeglądania spisów (art. 43 ust. 1).

49 Dzień wyborów (art. 14).

II. Terminy wstecz od dnia wyborów

(w nawiasach odpowiedni termin od dnia ogłoszenia wyborów).

Dzień.

30 (19) Zgłaszanie państwowej listy kandydatów (art. 58 ust. 1).

25 (24) Oświadczenie zgody kandydatów (art. 59 ust. 1).

23 (26) Ogłoszenie państwych list kandydatów w Monitorze Polskim (art. 60 ust. 1).

23 (26) Zgłaszanie kandydatur poselskich w okręgach (art. 44 ust. 1).

18 (31) Oświadczenie zgody kandydatów (art. 44 ust. 2).

18 (31) Zgłoszenie przyłączenia list okręgowych do list panstwowych (art. 57 ust. 2).

10 (39) Rozesłanie afiszów wyborczych do Obwodowych Komisji (art. 56 ust. 3).

Druk Nr 3445.

USTAWA

z dnia 1921 r.

Ordynacja wyborcza do Senatu.

Art. 1.

Wybory senatorów odbywać się będą przy odpowiedniem zastosowaniu przepisów ustawy, zawierającej ordynację wyborczą do Sejmu, o ile niniejsza ustawa nie zawiera odmiennych postanowień.

Art. 2.

1. Prawo wybierania ma każdy wyborca do Sejmu, który w dniu ogłoszenia wyborów ma ukończonych 30 lat i w dniu tym zamieszkuje w okręgu wyborczym przynajmniej od roku, licząc wstecz od dnia ogłoszenia wyborów w Dzienniku Ustaw.
2. Warunek jednorocznego zamieszkania nie dotyczy: a) świeżo osiadłych kolonistów, b) robotników, którzy zmienili miejsce pobytu wskutek zmiany miejsca pracy, oraz c) urzędników państwowych, przeniesionych służbowo.

Art. 3.

Wybieranymi do Senatu mogą być wszyscy obywatele, niezależnie od miejsca zamieszkania w kraju lub zagranicą, posiadający prawo wybierania do Senatu, o ile w dniu ogłoszenia wyborów mają ukończonych lat 40, nie wyłączając wojskowych.

Art. 4.

Wyborcy z całego obszaru Rzeczypospolitej Polskiej wybierają 102 senatorów.

ZW. POSŁ. NAR. ZYD.

Zamiast cyfry „102“ ma być „103“.

Art. 5.

Każde województwo stanowi jeden okrąg wyborczy; m. st. Warszawa stanowi oddzielny okrąg wyborczy.

Art. 6.

1. Wymienione poniżej okręgi wyborcze wybierają senatorów:

Województwo	Pomorskie	4
„	Poznańskie	8
„	Śląskie	4
„	Krakowskie	8
„	Lwowskie	10
„	Stanisławowskie	5
„	Tarnopolskie	5
„	Wołyńskie	5
„	Lubelskie	8
„	Kieleckie	9
„	Łódzkie	8
„	Warszawskie	8
M. st. Warszawa		5
Województwo	Białostockie	5
„	Poleskie	3
„	Nowogrodzkie	3
„	Wileńskie	4

2. Województwa przyjmuje się w granicach, jakie mieć będą w dniu ogłoszenia wyborów.

3. Ustawa, zmieniająca granice poszczególnych województw, oznaczy także, czy i o ile zmiana tych granic pociąga za sobą zmianę liczby senatorów, przypadających na odnośne województwa.

P. S. L. (WYZWOLENIE).

Przydział mandatów obliczyć ściśle według ilości mieszkańców (system de Hondte'a), wobec czego wprowadzić następujące zmiany:

W województwie Pomorskiem zamiast mandatów „4" ma być „3".

W województwie Lwowskiem zamiast mandatów „10" ma być „11".

W województwie Kieleckiem zamiast „9" ma być „10".

W województwie Łódzkiem zamiast „8" ma być „9".

W m. st. Warszawie zamiast „5" ma być „4".

W województwie Wileńskiem zamiast „4" — „3".

ZW. POSŁ. NAR. ŻYD.

Województwo Poznańskie zamiast „8" — „7".

Województwo Poleskie zamiast „2" — „3".

Województwo Wileńskie zamiast „2" — „3".

Art. 7.

Obwody głosowania przy wyborach do Senatu odpowiadają obwodom głosowania, ustanowionym dla wyborów do Sejmu.

Art. 8.

Wybory do Senatu zarządza Prezydent Rzeczypospolitej jednocześnie z ogłoszeniem wyborów do Sejmu.

Art. 9.

Dzień głosowania wyznaczony będzie na następną niedzielę po dniu wyborów do Sejmu. Jed-

nakże wszystkie terminy, liczone wstecz od dnia wyborów, będą liczone od dnia wyborów do Sejmu.

Art. 10.

Jednocześnie ze spisem wyborców do Sejmu naczelnicy gmin sporządzą oddzielny spis wyborców do Senatu.

Art. 11.

Reklamacje przeciwko pominięciu kogokolwiek w spisie wyborców lub wpisaniu kogokolwiek nieuprawnionego rozstrzygane będą przez te same władze, co przy wyborach do Sejmu.

Art. 12.

Wszystkie czynności władz wyborczych, związane z ustaleniem list kandydatów, oraz ustaleniem wyników wyborów w całym okręgu, spełniać będą następujące Okręgowe Komisje Wyborcze, ustanowione dla przeprowadzenia wyborów do Sejmu.

W okręgu:

woj. Pomorskiego	Komisja okręgu Nr. 29
„ Poznańskiego	„ „ „ 35
„ Śląskiego	„ „ „ 40
„ Krakowskiego	„ „ „ 42
„ Lwowskiego	„ „ „ 50
„ Stanisławowskiego . .	„ „ „ 54
„ Tarnopolskiego . . .	„ „ „ 57
„ Wołyńskiego	„ „ „ 60
„ Lubelskiego	„ „ „ 26
„ Kieleckiego	„ „ „ 20
„ Łódzkiego	„ „ „ 14
„ Warszawskiego . . .	„ „ „ 2
m. st. Warszawy	„ „ „ 1
woj. Białostockiego . . .	„ „ „ 5
„ Poleskiago	„ „ „ 63
„ Nowogródzkiego . . .	„ „ „ 65
„ Wileńskiego	„ „ „ 67

Art. 13.

Dekret z dnia 8 stycznia 1919 r. o postanowieniach karnych za przeciwdziałanie wyborom do Sejmu i wykonywaniu obowiązków poselskich (Dz. P. P. P. № 5, poz. 96) znajduje zastosowanie na całym obszarze b. dzielnicy rosyjskiej także do wyborów do Senatu.

Art. 14.

1. Zgłaszający państwową listę kandydatów do wyborów sejmowych mogą oświadczyć, iż zgłoszą także państwową listę kandydatów do wyborów do Senatu i proszą o oznaczenie listy kandydatów do Senatu tym samym numerem, jakim będzie oznaczona ich lista kandydatów do Sejmu. Żądanie takie należy uwzględniać, o ile rzeczywiście państwowa lista kandydatów do Senatu zostanie w przepisanym terminie zgłoszona.

2. Jeżeli ta sama grupa posłów, względnie ta sama grupa wyborców, zgłosiła tylko państwową listę kadydatów do Sejmu, nie zgłosiła zaś takiej listy do Senatu, to numer, który lista ta przy wyborach do Sejmu otrzymała, nie może być użyty na oznaczenie jakiejkolwiek listy państwowej, czy wojewódzkiej przy wyborach do Senatu.

3. Przepisy niniejsze mają analogiczne zastosowanie także przy oznaczeniu numerami wojewódzkich list kandydatów do Senatu, które nie zgłosiły swojego przyłączenia do żadnej ważnie zgłoszonej państwowej listy kandydatów.

ZW. POSŁ. NAR. ŻYD.

Art. ten powinien brzmieć: „Okręgowe Komisje Wyborcze, wskazane w art. 12, ustalają wynik głosowania w województwie. Otrzymane sumy głosów, ważnie oddanych na wszystkie ważne zgłoszone w województwie listy kandydatów, dzieli się kolejno przez 1, 2, 3 i t. d, aż do tej chwili, gdy z otrzymanych ilorazów da się uszeregować tyle kolejno największych liczb, ile mandatów jest do obsadzenia. Każda lista otrzymuje tyle mandatów, ile przypada jej liczb z pośród ustalonego powyżej w przepisany sposób szeregu liczb kolejno najwyższych".

Art. 15.

Liczba kandydatów na liście państwowej nie może przewyższać liczby 51, zaś na liście wojewódzkiej dwukrotnej liczby senatorów, przydzielonych województwu według przepisu art. 6. Ograniczenie, zawarte w art. 94 ust. 2 ordynacji sejmowej, nie ma zastosowania przy wyborach do Senatu.

1) P. S. L.

Zdanie drugie skreślić natomiast na to miejsce wstawić: „Nie uwzględnione zostają listy państwowe takich grup wyborców (stronnictw), które z przyłączonych do danej listy państwowej list okręgowych nie przeprowadziły w całem Państwie senatorów conajmniej w 3 okręgach wyborczych".

2) ŻW. POSŁ. NAR. ŻYD.

Zdanie pierwsze skreślić, zaś zdanie drugie powinno brzmieć: „Liczba kandydatów na liście wojewódzkiej nie może przekraczać dwukrotnej liczby senatorów, przydzielonych województwu według przepisów art. 6.

Art. 16.

Obszary, które stosownie do Ustawy Konstytucyjnej z dnia 15 lipca 1920 r., zawierającej statut

organiczny województwa Śląskiego (Dz. U. R. P. Nr 73, poz. 497), wchodzić mają w skład województwa Śląskiego, tworzyć będą jeden okrąg wyborczy, choćby nawet przed wyborami województwo Śląskie nie zostało utworzone.

Art. 17.

Wykonanie nininiejszej ustawy powierza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości.

Art. 18.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 15 20 16 04 004 4